

γο του. Καθώς ξεκυφτε στην κουπαστή ο 'Ανέστης, μιὰ τοῦ ἔδωκε μὲ τὸ μπαλτᾶ καὶ χῶρισε τὸ κεφάλι ἀπὸ τὸ κορμί. Τόση δύναμη ἔβαλε, πὺ ἔμεινε καρφωμένος πιθαμῆ ὁ μπαλτᾶς στὴ σανίδα. Δὲν πρόφτασα νὰ κινήθῶ ἀπὸ τὴ θέση μου, νὰ καλοῖδῶ τὸ ἀκέφαλο κορμί πὺ σπάραζε στὸ αἷμα του καὶ θλέπω τὸ φονιά νὰ πηδάη στὸ τσιμποῦκι καὶ νὰ ρίχγεται στὴ θάλασσα, σκούζοντας σὰν τὸ ρύσο.

— Πιάστε τον!... φώναξα.

Μὰ δὲν εἶδα στὰ γελαστὰ νερὰ παρὰ τίς Ροῦσες πὺ ἔφευγαν μὲ φωνές στὸ ἀκρογιάλι, σὰν κοπάδι δελφινιῶν ἔμπρὸς στὴ φάλαινα!...»

Καὶ μὲ τὸ λόγο ἔχωσε τὴ θελόνα δυνατώτερα στὸ πανὶ ὁ Μπαρμπαγιώργης ὁ γαύκληρος, σὰ νὰ σούδλιζε τὴν καρδιά τοῦ Κεφαλλονίτη. Κάποια ἀνατριχίλα φάνηκε νὰ κυριεύη ὄλους, ναῦτες καὶ θερμαστές. Κοίταξε ἕνας τὸν ἄλλο σοβαρά, σὰ νὰ συνηγοοῦνταν πὺς ἀληθινὰ πρέπει ν' ἀφήσουν τὰ πειράγματα. Ἔπειτα ὁμως χαμόγελο ἀνθισε στὰ χεῖλη τους. Μπά! ὅσα πειράγματα κι ἂν εἶποῦν, δὲ θὰ φτάσουν ὡς ἐκεῖ. Καὶ ἄξαφνα ὁ Κώστας ὁ θερμαστής μὲ φωνὴ παραπονιάρικη, θλέποντας τὸν Κιμωλιάτη τὸ μάγερα:

— Κι ἂν μάθης πὺς ἔπεσ' ἀπὸ τὸν κοῦντρο, μὴν τὸ πιστέφης, μάτια μου... Κι ἂν μάθης πὺς ἔπεσ' ἀπὸ τὸν παπαγγό, μὴν τὸ πιστέφης, μάτια μου... Μ' ἂν ἀκούσης πὺς ἔπεσε ἢ καζάνα καὶ μὲ πλάκωσε, πιστέφέ το!... πιστέφέ το!...

ΓΕΡΑΚΑΣ

 ὕθηκε τρελλοβοριάς στὸ πέλαγο, σήκωσε μεσουρανίς τὸ κύμα. Ἄφροι κάτασπροι ἀπλώνονται ὀλοῦθε' βουνὰ ψηλώνουν καὶ ἀνοίγουν ἄβυσσοι. Ἄθέμελο τὸ νερό, ἄβουλο, στοῦ ἀνέμου τὸ θέλημα παραδομένο, κλωθογυρίζει μέσα στὰ νησιά, δέρνεται καὶ στενάζει ἀπάνω στὰ χάλαρα, φεύγει στὴ νοτιὰ μὲ γοργὰ πηδήματα. Οἱ στεριές γύρω, οἱ κάβοι, οἱ κόρφτοι στέκουν ἀφροζωμένοι καὶ ἀχομέτωποι. Ψηλὰ δὲν ἔχει σύγνεφα ὁ οὐρανός· τὰ σάρωσε ὁ ἄνεμος. Κάτω δὲν ἔχει πλεούμενα ἢ θάλασσα· τὰ ἔκλεισε ὁ φόβος στὰ λιμάνια. Ὁ ἥλιος μονάχος γοργογυρίζει ψηλὰ καὶ κάτω ἀρμενίζει τὸ τρεχαντήρι τοῦ Βαλμᾶ, τῆς λύσσας καὶ τῆς φρίκης μοναχικὸ ἀνάμπαιγμα. Δὲν τὸν τρομάζει τὸ βοριά, δὲν τὸ ψηφᾶ τὸ κύμα. Ἔχει πισσαλειμμένο τὸ σκαφίδι του· ἔχει σκαρμούς ἀπὸ πριναρί, κατάρτια ἐλάτινα· πανιὰ καὶ ἄρμενα γερά. Κι ἔχει γιὰ καπετάνιο δράκο τῆς θάλασσας· ἔχει γιὰ ναύτη τοῦ δράκου τὸν ὕγιό· ἔχει ναυτόπουλο ἕνα κλαψάρικο παιδί. Θυμῶνι-ξεθυμῶνι ὁ ναύτης· βλαστημᾶ καὶ μάχεται ὁ καπετάνιος. Καὶ τὸ ξύλο λεθέντικο φεύγει καὶ χάνεται ἀπάνω στὸ νερό, πὺ σηκώνεται πύργος νὰ τοῦ φράξῃ τὸ δρόμο, πὺ ἀπλώνει πλοκάμια νὰ τὸ σύρῃ στοὺς βυθοὺς.

— Ἔ, μωρὲ παιδί· πιάσε καλὰ τὸ τιμόνι καὶ κυθέρνα

το ἄφοβα· λέει ὁ καπετάνιος στὸ ναύτη του. Ἐγὼ νυστάζω καὶ πάω νὰ κοιμηθῶ. Στὸ λιμάνι σὰν φτάσης, μὲ ξυπνάς.

— Καλά, πατέρα· πήγαινε κι ἔννοια σου.

Μικρὸς βγήκε ὁ Βαλμᾶς ἀπ' τὸ νησί καὶ γύρισε πενηντάρης, μὲ ἄσπρα μαλλιά στὸ κεφάλι, μὲ τὸ Γιώργη δεκαοχτῶ χρονῶν καὶ μὲ τὸ ξύλο φρεσκοχτισμένο καὶ πισσαλειμμένο, λυγερὸ καὶ καλοθάλασσο. Μὰ τί ἔγινε τόσοσ καιρὸ; Ποῦ πήγε, ποῦ στάθηκε, πῶς βρῆκε τὸ παιδί, πῶς ἀπόχτησε τὸ τρεχαντήρι; κανεὶς δὲν ἔμαθε ποτέ. — Τὸ παιδί μου! ἔλεγε· τὸ τρεχαντήρι μου· τίποτ' ἄλλο. Καὶ ἂν θάρρευε κανένας γέροντας, κάποια γριά καὶ τὸν ρωτοῦσε καταποῦ πέρασε τὴ ζωὴ του, σούφρωνε τὰ φρούδια, τὸ χέρι ἄπλωνε κι ἔλεγε ἀόριστα καὶ μυστικά:

— Πέρα κάτω· στὴν Ἄσπρη Θάλασσα.

Μὰ ἡ Ἄσπρη Θάλασσα εἶναι μεγάλη. Ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Γιβραλτᾶρι καὶ φτάνει στὴ Συρία. Σὲ ποῖο μέρος τῆς Ἄσπρης ἦταν ὁ Βαλμᾶς; Ἀρχισαν οἱ νησιῶτες, ἄντρες καὶ γυναῖκες, νὰ δαιμονίζωνται. Μὲ τὴ φαντασία φαχούλεψαν κάθε νησί της, κάθε χωριό, κάθε μαχαλά· ἔπιαναν κάθε ξενοπάτη καὶ τὸν ζητάζανε:

— Μπρὲ καλέ μου, μπρὲ ἄρχοντα! Ἐνας ψηλός, ἕνας λιγνός, ἕνας ἀρχάγγελος, ὁ καπετάν Βαλμᾶς, μὴ στάθηκε στὸ νησί σας; μὴν παντρεύτηκε, μὴν ἔκαμε παιδί, ποῦ τὸ λένε Γιώργη; μὴν ἀπόχτησε ἕνα τρεχαντήρι, τὸ «Μπιούτη»;

— Ὅχι· ὄχι· δὲν τὸν εἶδαμε, δὲν τὸν ἀκούσαμε· ὄχι!

Οἱ νησιῶτες ἄφρισαν: Μωρὲ διάβολε! Καὶ θελόνη νὰ ἦταν, κάπου θὰ βρόνταε. Τέλος γυρεύοντας ἐδῶ καὶ κεῖ, πὲς ὁ ἕνας τὸ κοντό του κι ὁ ἄλλος τὸ μακρὺ του, ἐπλεξάν τὴν ἱστορία του. Ναί· ὁ καπετάν Βαλμᾶς λέει πῶς πή-

γε στὴν Ἄσπρη Θάλασσα. Μὰ δὲ στάθηκε στὴν Ἄσπρη Θάλασσα. Πῆγε στὴν Ἀμερική. Ἐκεῖ παντρεύτηκε μὲ μιὰν Ἀμερικὰνα ἰδιότροπη, ποῦ τοῦ γέννησε τὸ παιδί. Ἐπειτα ἡ Ἀμερικὰνα πέθανε ἢ τοῦ ἔφυγε ἢ καὶ τὴ σκότωσε — εἶχε δὰ καὶ στὸ βλέμμα κατιτὶ ἄγριο σὰν τοῦ φοινιά. — Λοιπὸν τὴ σκότωσε. Ἀγόρασε τὸ ξύλο. Μπά! αὐτὸς ν' ἀγοράσει; αὐτὸς νὰ δουλέψῃ; Νά, σὲ κάποιο κόρφο τὸ βρῆκε ἀραγμένο, πήδηξε μέσα τὴ νύχτα, σκότωσε τὸν караβοκύρη μὲ τὸ λάζο του — εἶχε δὰ κι ἕνα φοβερὸ λάζο! —, ἔβαλε μέσα τὸ παιδί του καὶ γύρισε στὸ νησί. Τ' ὄνομα τοῦ τρεχαντηριοῦ δὲν ἦταν ἄλλο παρὰ τ' ὄνομα ποῦ εἶχε ἡ Ἀμερικὰνα. Παράξενη γυναίκα, παράξενο καὶ τ' ὄνομά της. Ἔτσι τὰ κομπόδεσαν καὶ ἠσύχασαν ὅλοι τους.

Ὁ καπετάν Βαλμᾶς ἔφερε καὶ μετρητὰ στὴν πατρίδα. Ἦβρε τὸ πατρικὸ του χάλασμα, τὸν κῆπο χέρσο· τὴν οἰκογένειά του ξεκληρισμένη. Μονάχα τὸ σπίτι διόρθωσε γιὰ νὰ ξεχειμάζῃ. Οὔτε κῆπο φρόντισε οὔτε ἄλλο τίποτα. Ρίχτηκε στὴ δουλειά. Ταξίδευε σερμαγιά· καπετάνιος καὶ φορτωτῆς μαζί. Ἀπὸ τὸ νησί στὸν Πειραιᾶ· ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ στὰ Δαρδανέλια· ἀπὸ τὰ Δαρδανέλια στὰ Ροδονήσια· καὶ πάλε πίσω στὸν Πειραιᾶ· πίσω πάλε στὸ νησί του. Καὶ δὲν εἶχε ἄλλον μέσα στὸ τρεχαντήρι. Αὐτὸς καὶ ὁ γιός του καὶ ὁ Ρουφογάλης, ἕνας σκύλος μαλλιαρός, ἀγριομούτσουνος καὶ φωνακλᾶς. Εἶχε καὶ τὸ ναυτόπουλο γιὰ νὰ τοὺς κἀνῃ τίς δουλειές. Τίποτ' ἄλλο.

Μὰ οὔτε κι ἀγάπη εἶχε ἄλλη ὁ Βαλμᾶς ἀπὸ τίς δυό, τίς πρώτες του: τὸ τρεχαντήρι καὶ τὸ παιδί του. Ἐνα σχοινάκι νὰ κοβότανε ἀπὸ τὸ ξύλο, ἦταν καλὸς νὰ χαλάσῃ κόσμο. Κεφάλι νὰ ἔλεγε τὸ παιδί πῶς τοῦ πονεῖ, ἔκλαιγε σὰ γυναίκα. Τὸ τρεχαντήρι σὲ κάθε λιμάνι τὸ ἔβαφε, τὸ

στόλιζε, τὸ γλυκοκοίταζε σὰν καλὸς καθαλάρης τὸ ἄλογο του· πολλές φορές ἄνοιγε κουβέντα μαζί του. Τὸ παιδί κάθε θράδου στὰ γόνατα τὸ ξπαιρνε, τὸ κύλαε, τὸ ψηλαφούσε στὰ ξανθόσγουρα μαλλιά, τὸ φιλοῦσε παθητικά σὰν ἔρωμένη.

— Παιδί μου — Μπιούτη μου! τρυφεροφιθύριζε.

Τόσο τὰ εἶχε σφιχτὰ στήν ἀγάπη του, ποῦ δὲν ἤξερε καλὰ-καλὰ ποῖο ἦταν τὸ παιδί και ποῖο τὸ ξύλο του.

Τώρα ὅμως ξένοιαστος ροχάλιζε στὸ κρεβάτι του ὁ καπετὰν Βαλμῆς. Εἶχε μαζί και τὰ δυό. Τὸ παιδί καθότανε στοιχειὸ στὸ τιμόνι· τὸ τρεχαντήρι ἔφευγε στὰ κύματα. Δὲν τὸν τρομάζει τὸ θοριᾶ, δὲν τὸ ψηφᾶ τὸ κύμα. Ἄλλὰ και κείνα δὲν τὸ ψηφοῦν τὸ καρυδόφλουδο. Καντάρια πέφτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ ψηλά, μεστώνει τὰ πανιά, σχοινιά λυγίζει, τὰ κατάρτια σκουντᾶ· τρώγει τοὺς μακαράδες και τὰ σίδερα στὸ πεταχτὸ διάβα του. Φύλλο περνᾶ, φύλλο πλακώνει, ἄλλο φύλλο ἀρματώνεται· στὸ ἄπειρο. Και κάτω τὸ νερὸ δέρνεται και φουσκώνει, ἀφρίζει και μανίζει, ἐχθρὸς τοῦ ἑαυτοῦ του. Ὁ ναύτης μάταια προσπαθεῖ νὰ κρατήση γραμμὴ στὴ σκάφη του. Ξεσχίζονται τ' ἀπάνω πανιά και φεύγουν ἀνεμοπαρμένα πούπουλα περαδῶθε. Πλάνο τὸ κύμα, ἀντὶ νὰ σπρώξῃ δεξιὰ τὸ τρεχαντήρι, ἀριστερὰ τὸ πλαγιάζει, τὸ παραδίνει στ' ἀνοιχτά.

Τὸ ναυτόπουλο ἀρχίζει πάλι τὰ κλάματα.

— Μωρὲ Γιώργη, ποῦ πᾶμε; χαθήκαμε! Ἄσε νὰ ξυπνήσω τὸν καπετάνιο.

— Σκασιός, πούστη! Μὴ βγάλης ἄχνα, γιατί σ' ἔφαγα.

Ὁ ναύτης φιλότιμος δὲ θέλει νὰ κράξῃ βοήθεια τὸν πατέρα του. Ναί, εἶναι καλὸς δουλευτής· δὲν εἶναι ὅμως και πιδέξιος κυβερνήτης. Ἡ ὥρα θέλει χέρι δυνατὸ, μάτι και τέχνη. Ἄν ξύπναε ὁ καπετάν Βαλμῆς, εὐκολα θὰ ἔ-

βαζε τὴ σκάφη στὸ δρόμο της. Μὰ ὁ Γιώργης δὲ θὰ τὸν ξυπνήσῃ ποτέ. — Τί ἄνεμο! λέει· δὲ μπορῶ νὰ ταξιδέψω ἓνα σκαφίδι και γώ!... Ἔδεσε τὸ τιμόνι και ἄρχισε με τὸ ναυτόπουλο νὰ μαζώνη πανιά! Μὰ ὁ καιρὸς τὸν κεφάλωσε. Μιά σπηλιάδα ἔρχεται και κόβει τὸ πρυμνιὸ κατάρτι στὴ μέση.

Μὲ τὸ θρόντο πετάχτηκε ὁ καπετάν Βαλμῆς. Κοιτάζει, τί νὰ ἰδῇ; Ἐμπρὸς κάπνιζε ὁ Καβομαλιαῆς. Ὁ πέτρινος ἐλέφαντας στὴ θάλασσα προυμουτισμένος τίναζε νεροστρόβιλους στ' ἀστέρια. Μηδὲ Τσιρίγο μηδὲ Ἕλοι ξεχώριζαν πουθενά. Ἄχνα τὸ νερὸ τὰ σκέπαζε ἀπὸ ἄκρη σ' ἄκρη. Τὸ πρόσωπό του κιτρίνισε σὰ λεμόνι· τὰ μάτια του ἔσταζαν αἷμα και χολή. Ἀσυλλόγιστα ἔφερε τὸ χέρι στὸ στυλέτο.

— Βρὲ ἄθεε! ἀγριομίλησε· ποῦ πᾶς νὰ μᾶς πνίξῃς!

— Μὲ πῆρε στὸ φτερό· δὲν τὸ κατάλαδα· ψιθύρισε ἄτολμα.

— Γιατί, μωρέ, δὲν με ξύπναες;

Ρίχνεται ἀπάνω στὸ δοιάκι γιὰ νὰ ὀρτσάρῃ· ποῦ νὰ ὀρτσάρῃ; Δὲν εἶχε καιρὸ. Τὸ ὄμορφο τρεχαντήρι ἔτρεχε δαιμονισμένα ἀπάνω στὴ στεριά. Και κείνη, πέτρα μοναχὴ στεκότανε ἀντίκρυ, περιφρονώντας τὰ κύματα ποῦ βρουχιόνταν στὰ πόδια της και τὴν ψυχὴ τοῦ καπετάνιου ποῦ λάχιζε ὀργισμένη τὰ δασὰ στέργα του. Τρικυμία στὸ γιολό, τρικυμία και στὸ καρᾶδι μέσα. Ρέκαζε ἢ θάλασσα, ρέκαζε κι ὁ καπετάν Βαλμῆς. Κοίταζε ἔμπρὸς στὴ στεριά ποῦ πῆγαινε ἀθέλητα με μάτι ἄγριο, λὲς κι ἔπασχε νὰ τὴν ἀνοίξῃ με τὸ βλέμμα του· κοίταζε και τὸ παιδί στὸ δοιάκι λουφασμένο σὰν βροχοδαρμένο λαγουδάκι. Ἔδειχνε γροθιά στὴ στεριά, γροθιά στὸν ἄνεμο πίσω του· γροθιά στὸ κύμα ποῦ καθαλίκευε τὸ ξύλο, κούρσευε τὸ κα-

τάστρωμα. Δυὸ φορές ἔσυρε τὸ χέρι στὸ στυλέτο· πάλε τὸ ἄφησε.

— "Ὡχ Θεέ μου! εἶπε βαρυστενάζοντας· πνίξε με νὰ μὴν κριματίσω.

"Αξάφνα ὅμως ὁ Γιώργης τινάχτηκε ὀλόρθος κι ἔπεσε ἀπάνω στὸ τιμόνι μὲ ὄλη του τὴ δύναμη. Κάποια ἐλπίδα μέσα του ἀνάτειλε· στὸ νοῦ του κάποιο λιμάνι ἤσυχο ζωγραφίστηκε. Στὴν ἄγρια πέτρα ἀπάνω ἢ ψυχὴ μάντεψε ἀγκαλιὰ καλόγνωμη. Τὸ τρεχαντήρι διάβηκε ἀπὸ τὴν Καδοκαμήλα, λόξεψε στὸν ἄνεμο κι ἔσυρε γραμμὴ καταπάνω στὴ στεριά.

— Τί κάνεις αὐτοῦ, μωρέ! ἐφώναξε ὁ καπετάνιος.

— Στὸ λιμάνι, πατέρα μου· ἐκεῖ εἶναι πόρτο.

— Τί πόρτο, ἄτιμε! τί λιμάνι μοῦ λές; Νομίζεις πὼς θὰ μὲ γελάσης;

— "Ὅχι, σοῦ λέω, πατέρα· εἶναι πόρτο μπροστά μας.

Ὁ Βαλιᾶς δὲν ἤθελε νὰ πιστέψῃ καθόλου. Ἀπελπισμένος ὅμως ἔδραμε στὸ δοιάκι, ἔβαλε ὄλη του τὴ δύναμη. Μὰ τίποτε δὲν ξεχωρίζει πουθενά. Ἡ στεριά ψηλώνει ἀκόμη, πέτρα μονοκόμιατη, ἄγρια σὰν ὄστρακοντυμένος κολοσσός. Οὔτε σχισμάδα δείχνει, οὔτε λάκκωμα στὶς πλαγιές. Καὶ τὸ νερὸ ἀκούραστο ἀφροκοπανίζει τὰ πόδια της, πλένει τα καὶ λευκαίνει, δοῦλος ταπεινὸς καὶ μαζί ἐχθρὸς της θανάσιμος. Καὶ τὸ «Μπιούτῃ» ἀκράτητο φεύγει, σὰ νὰ τὸ κράζῃ ποθητὸ φάντασμα. Δυὸ-τρεῖς ὄργυες ἀκόμη καὶ θὰ κουτρήσῃ στὸ μάρμαρο.

Τὸν καπετάν Βαλιᾶ φριχτὴ τὸν δέρνει ὑποψία. Τὸ παιδί του θέλει νὰ παίξῃ μὲ τὴ στερνὴ του ὄρα! Τραγικὸ βλέπει ἐμπρὸς του ὄραμα: ξύλα - μαδέρια τὸ τρεχαντήρι στὸ βράχο καὶ τ' ὄνομά του ἀνάμπαιγμα στὰ χεῖλη τῶν θαλασσιῶν. Δὲν κρατήθηκε περισσότερο.

"Ἔσυρε ἀπὸ τὴ ζώνη τὸ στυλέτο καὶ χύθηκε ἀπάνω στὴν ἀγάπη του, τὴν ὄρα ποὺ τὸ τιμποῦκι ὄργυα ἤθελε νὰ χωθῆ στὴν πέτρα. Ἀρπαξε τὸ Γιώργη ἀπὸ τὰ μαλλιά, πίσω γύρισε τὸ κεφάλι του καὶ τὸ στυλέτο ἄστραψε στὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Μὰ τὴν ἴδια στιγμή κύμα θεόρατο καθάλησε τὴν πρύμη, χώρισε τὸ σφάχτη ἀπὸ τὸ σφαχτάρι του.

Τὸ τρεχαντήρι μ' ἓνα τρέμουλο, σὰ νὰ ἦταν τὸ ἴδιο τὸ σφαχτάρι, στάθηκε ἀκίνητο. Οὔτε κύμα τὸ δέρνει, οὔτε ἄνεμος πιά. Λιμανάκι ὀλοστρόγγυλο μὲ καταπράσινες πλαγιές, μὲ σπιτάκια πασίχαρα, μὲ κάστρου χαλάσματα ζερβόδεξα ἀνοίγει ἐμπρὸς στὸ θαλασσοδάρο ξύλο.

Ὁ ἥλιος βασιλεύοντας κατάρραχα πορφυροβάφει στρωτὸ γυαλί τὰ νερά καὶ καθρεφτίζει παράμορφα τὰ κουρέλια τῶν πανιῶν, τῶν ἀρμένων τὰ ξεσκλιδία, δίνει χαρὰ σὲ ψυχωμένα κι ἄψυχα. Ὁ Ρουφογάλης χαιρετᾷ μὲ τρανταχτὰ γαβγίσματα τὸ περιγιάλι. Τὸ ναυτόπουλο τραγουδᾷ σκαρφαλώνοντας στὸ κατάρτι. Καὶ πίσω ἀπὸ τὸ κάσαρο, ταπεινὸς καὶ περίλυπος ὁ καπετάν Βαλιᾶς, κρύβει τὸ πρόσωπό του πάνω στὸ πανιασμένο στῆθος τοῦ μοναχογιοῦ.

"Ἔτσι ξιμαθὰν οἱ ναυτικοὶ τὸ λιμάνι τοῦ Γέρακα.

ΚΑΚΟΣΗΜΑΔΙΑ

Μᾶς ἦβρε τὸ ἡλιοβασιλεμα, ἀνάμεσα Σίφνου - Σέρφου, δύομισυ μίλια κάτω ἀπὸ τὴν κόκκινη Χερρόνησο. Ὡς ἐκεῖ βοήθησε ὁ γεργολεβάντες καὶ με πρωτοδεύτερα πανιά κατεβήκαμε ἀπὸ τὴ Μύκονο τὸν Τροῦλο γιὰ πέντε ὥρες. Ἦταν γρήγορη ἢ γολέτα τοῦ καπετὰν Κρεμύδα καὶ δὲν εἶχε δυσκολία σὲ καλὸν καιρὸ νὰ πάρῃ καὶ ὀχτῶ καὶ δέκα μίλια τὴν ὥρα. Ὅμως ἀποδῶ κι ἐμπρὸς δὲν ἔπαιρνε οὐδὲ τρία στή βόλτα. Γιατὶ ἄξαφνα χύθηκε ἀπὸ τὸ βουνὸ τῆς Μήλου, σὰ νὰ διάβαινε ἀπὸ ἀπεραντο καλαμιῶνα, τὸ πουνεντογάρμπι, κεφάλωσε τὸ Γρέγο καὶ μᾶς χώρισε κάτω ἀπὸ τὴν Κίμωλο. Ὁ καπετὰν Κρεμύδας πρόσταξε νὰ κατεβάσουμε τὰ πανιά. Μὰ ὥστε νὰ τὸ πῆ, ξεθύμανε ὁ καιρὸς καὶ σὲ λίγο ἔπηξε ἡ θάλασσα κι ἔγινε λιμνοστάσι.

— Ὅρσε, διάολε! εἶπε φαρμακωμένος· μιά φέρνει νὰ μᾶς πνίξῃ, μιά μαγκάρει... Ταρσανᾶ θὰ κάνουμε!...

Ὁ καπετὰν Κρεμύδας ἦταν πενηντάρης, κοντόχοντρος, μὲ κεφάλι ὀλοστρόγγυλο, μὲ πρόσωπο κρεμεζοθαμμένο καὶ μαλλιά κάτασπρα· τὰ μάτια του ἦταν μικρά, τὰ φρύδια καὶ τὰ μουστάκια του βλάγκα· ἡ φωνὴ του βραχνή καὶ βαρεῖα σὰν ρέκασμα κυμάτου καὶ ἡ καρδιά του ἀπονήρευτη. Ἀπὸ ναύτης ἦταν δουλευτῆς καὶ οἰκονόμος. Λί-

γο-λίγο απόχτησε μερικά λεφτά, πήρε μισακό ένα σαπιοκάικο και δούλεψε σερμαγιά έδω τριγύρω. Έπειτα τὸ σαπιοκάικο ἔγινε ὄλο δικό του καὶ ἀνοίξε δουλειές ὡς τὴν Ἄττάλεια. Τέλος ἔχτισε τὴ γολέτα καὶ ἀπλωσε τὰ ταξίδια του πέρα στὸν Ποταμό.

Μὰ τώρα ἦταν ὄλος θυμὸ. Ὅταν κατεδαίναμε ἀπὸ τὴ Μαύρη Θάλασσα, οἱ ναῦτες, ποὺ ἦταν συντοπίτες του, φρόντιζαν κάθε ὥρα νὰ τοῦ θυμίζουσαν μὲ τρόπο τὴν πατρίδα καὶ τὰ σπίτια τους.

— Ἐ, καπετάνιε, καὶ νὰ ἦταν κανένας σαββατογεννημένος ἔδω μέσα καὶ νὰ ἔπιανε ἕνας δυνατὸς γρεγολεδάντες στὰ Μπουγάζια καὶ νὰ θρῖσκαμε τὸν Καβοντόρο χειμωνιάτικο καὶ νὰ διπλάρωνε ἢ γολέτα μας κάτω ἀπὸ τὸν Τσικνιά! ἔλεγε ὁ ἕνας.

— Ἐκεῖ ποὺ θὰ εἶπῃς τὸν Τσικνιά, δὲ λὲς καλύτερα τῆς Μύκονος τὸν Τοῦρλο; πρόσθεσε ἄλλος, κοιτάζοντάς τον κατὰματα.

Ἐκεῖνος γύριζε ἀλλοῦ, τάχα πὼς δὲν ἄκουε, καὶ ἔπιανε κουδέντα μὲ τὸν Μπαρμπατρίμη τὸ ναύκληρο γιὰ τὸν καιρό. Καὶ ὅταν τὸν στενοχωροῦσαν μὲ τὰ λόγια τους καὶ μὲ τίς ματιές τους, ποὺ ἦταν πιὸ παρακαλεστικὲς ἀπὸ τὰ λόγια τους, ἔσκαε τὴν κόκκινη σκούφια του χάμω καὶ μελανιάζοντας ἔλεγε:

— Ἀνάθεμα τὸν καπετάνιο ποὺ τσουρμάει συντοπίτες του! Νὰ μὲ ἰδῆς στὸ πίκι κρεμασμένο, Μπαρμπατρίμη, ἂν βάλω ἄλλη φορὰ στὴ γολέτα μου Μυκονιάτη!...

Οἱ ναῦτες ἔσκυβαν τὸ κεφάλι καὶ σκορποῦσαν κατὰ κόκκινοι ἀπὸ ντροπή, ὡς παρθένες ἀθγαλτες, μὲ λυπητερὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη καὶ μ' ἕνα δάκρυ, φιλό-φιλό καὶ ἄφαντο, στὴ θρύση τῶν ματιῶν τους. Κι ὁ καπετάνιος, πικραμένος, ἔφευγε σέρνοντάς στο κατὰστρωμα τὰ ποδήματα

του γιὰ νὰ φανῆ φοβερὸς καὶ κλειότανε στὴν κάμαρή του. Γιατὶ καὶ κείνου ἢ καρδιά λαχτάριζε γιὰ τὴ Μύκονο. Ἐκεῖ εἶχε τὴ γυναῖκα του, τὴν ψιλομελάχροινη Ἐλεφάντω, μ' ἕνα παιδί στὴν κούνια καὶ ἄλλο στὴν κοιλιά. Οἱ καιροὶ ἐνάντιοι μᾶς ἄργησαν στὴ Μαύρη Θάλασσα, καὶ ἀντὶ νὰ φτάσουσαν στὴ Μαρσίλια, δὲν εἶχαμε οὔτε τὸ μισὸ δρόμο παρμένον. Μὰ νὰ ποὺ ἦταν κάποιοι σαββατογεννημένος στὴ γολέτα καὶ ἔπιασε δυνατὸς γρεγολεδάντες στὰ Μπουγάζια καὶ ἤθραμε τὸν Καβοντόρο χειμωνιάτικο καὶ διπλάρωσε ἢ «Βαγγελίστρα» μας κάτω ἀπὸ τὸν Τσικνιά. Ὁ καπετάνιος πρῶτος ἔτρεξε σπίτι του. Μὰ στὸ γυρισμὸ οὔτε παιχνίδια οὔτε φίλους ἔφερε. Καὶ στὸ ταξίδι τώρα, ἂν καὶ εἶχε τὴν πλώρη κατὰ τὸ Γαρμπῆ, τὰ μάτια του ἦταν στυλωμένα στὸ Γρέγο καὶ ἔβλεπε πάντα ἐμπρὸς του, ἀπὸ τὰ χιονάτα σπίτια καὶ τίς ὀμορφες ἐκκλησιές τοῦ νησιοῦ ἕνα μονάχα σπιτάκι καὶ μέσα τὴ γυναῖκα του, κλιναρωμένη νὰ χαροπαλαίβῃ! Τὴν ἔβλεπε νὰ γυρίζῃ τὰ φωτερά μάτια της καὶ ν' ἀργολέῃ μὲ ἀδύνατη φωνή:

— Ποῦ εἶσαι, Μανωλιέ καὶ μαυροκαπετάνιε!... Ποῦ εἶσαι, Μανωλιέ καὶ μαυροκαπετάνιε!...

Καὶ ποῦ νὰ ζητήσῃ, ποῦ νὰ ἔβρη ἡσυχία ὁ Μανωλιός. Δρασκελάει τὸ κατὰστρωμα ὡς τὸ λιοντάρι· πότε μίλαε μόνος του δυνατὰ· πότε χειρονομοῦσε χωρὶς αἰτία· πότε τραβοῦσε τὰ μαλλιά καὶ χτυποῦσε τὸ κεφάλι του στὰ ξύλα. Καὶ ὄλο βλαστημοῦσε τὴν τύχη του καὶ τὴν τέχνη του.

Στὴ γολέτα εἶχαν ἀπλωμένα ὅλα τὰ πανιά. Τέσσεροι φλόκοι ἐμπρὸς καὶ πέντε πανιά στὸ πλωριὸ κατάρτι, τρεῖς στραλιέρες στὴ μέση, μπουύμα καὶ φλῖς στὸ πρυμνὸ κατάρτι. Μὰ τὸ ξύλο ἔμενε ἀκίνητο ὡς θάρυπνο. Ρίζες ἔρριξε, νομίζεις, στὸν πάτο καὶ θὰ βλαστηβολήσῃ. Ἀποκαρωμάρα

βασίλευε γύρω, από άνθρωπο σε ξύλο, από θάλασσα σε ούρανό. Κουρευλισμένα σύγγεφα καφετιά κρέμονταν ἐδῶ και ἐκεῖ και σταχτοκόκκινη σκόνη καθόταν ἀνάλαφρα στὶς στεριές και τὴ θάλασσα. Πότε και πότε ἔβγαζαν καμμιὰ σπηλιάδα, ἔπαιρναν μπουρίνια τὰ πανιά και ἀυλακώναμε τὴ θάλασσα ζερβόδεξα μ' ἓνα γλυκομουρμούρισμα, ἀποκαρωτικό και κείγο. Ἔπειτα ἔπεφτε ὁ ἀνεμος, τὰ πανιά κυματοῦσαν σιγαλινά, τὰ σχοινιά λάγγευαν και χτυπιόνταν στὸ κατάστρωμα, ὡς πού ἔμεναν ἀκίνητα. Κι ὁ καπετάν Κρεμύδας φαρμακωμένος συχοφιθύριζε σφιγγοντας τὰ δόντια του:

— Ὅρσε, διάολε! μιὰ φέρνει νὰ μᾶς πνίξη, μιὰ μαγκάρε!... Ταρσανᾶ θὰ κάνουμε!...

— Σῶπα, καπετάνιε, και γλήγορα δυναμώνει ὁ νότος· εἶπε ὁ Μπαρμπατρίμης. Γιά ἰδὲς τί τέμπλα ἔκανε τὸ Τσιρίγο!

Ἄληθινὰ κάτω στὴ νοτιὰ μαυροκόκκινα σύγγεφα σωριάζονταν τετραπανωτά. Και πίσω βασιλεύοντας ὁ ἥλιος σαίτευε ἀνάμεσα ἀπὸ κροσσωτὲς σχισμάδες, ἀπὸ σκοτεινόξανθες ἢ αἱματοβαμμένες σπηλιές, δεμάτια ἀχτινες, ἔλουζε τὴ γῆ μὲ φῶς και χρώματα. Ἡ θάλασσα, ἀσπρογάλαζη, καθρέφτιζε τοὺς ἴσκιους τῶν νησιῶν και ἀυλακωνόταν ἀπὸ τὰ ρέματα, σὰν πλατὺς κάμπος κιμωλίας, ζωσιμένος ἀπὸ δρόμους και μονοπάτια. Και τὰ νησιά, ἢ Μῆλος και ἢ Ἐρμόμηλος πού τρέφει τ' ἀγριόγιδα· πίσω ἢ Σίφνος και ἢ Σέρφος μὲ τὰ παρδαλὰ γαϊδούρια τῆς· ἢ Νάξο παραπάνω μὲ τοὺς Βαραββάδες και ἢ Πάρο μὲ τὰ μάρμαρα· ἢ Μόλυθος ἢ καμπουρωτὴ και ἢ Κίμωλος ἢ σαλαμάντρα· ἢ Σίκινος και ἢ Φολέγαντρος ἐδῶθε και κάτω τὰ Γερακούνια χωριστά, σὰν κοτρώνα κυματοπλανημένη, ἔπαιρναν ἓνα χρώμα κι ἔδιναν μύρια. Ἔστεκε τὸ ἓνα μὲ κάποιο

συγγεφάνι στὴν κορφή· τὸ ἄλλο μὲ ζουνάρι καταχνιά στὴ μέση· τὸ δῶθε μὲ κροκοβαμμένο μέτωπο· τὸ κεῖθε καστανοστεφανωμένο· τὸ παρακεῖ μὲ κάτασπρο χωριουδάκι, σὰν ἀπλοχεριά χιονιοῦ πού λησμονήθηκε στὴ λακκούλα του. Και πέρα στὴ θάλασσα, σὲ μεταξωτὸ παραπέτασμα, τὰ καράβια κοντυλογραμμμένα, πῆγγαιαν ὀκνά κι ὁ μαῦρος καπνὸς τῶν βαποριῶν ψήλωνε κι ἔσθηνε σὲ χρυσόξανθες τουλοῦπες. Ἄνερα πουλάκια πετοῦσαν κυματιστὰ κι ἔλαιμπαν τὰ χιονάτα στήθη τους, σὰν ἀργυρά φύλλα πού ἄρπαξε ὁ ἀνεμος ἀπὸ ἐργαστήρι χρυσοκοῦ· και κάτω ἀπὸ τὰ κοντινά μας ἀκρογιάλια τῆς στεριανῆς ζωῆς ἢ βουὴ ἔφτανε, γεμάτη χαρὲς και γέλια. Χώρια ἀπὸ τὸν καπετάνιο, οἱ ἄλλοι ἀπλώναμε τὴν ψυχὴ νὰ ρουφήξουμε κείνη τὴν παράδεισο, μὲ ζήλεια στὰ μάτια γιὰ κείνους πού τὴ χαίρονται. Και ἔξαφνα, δὲν ξέρω πῶς, ἔνιωσα μιὰν εὐτυχία γλυκειὰ και μιὰ θλίψη γλυκύτερη, πού ἤθελα νὰ τὴ φωνάξω, γιὰτὶ μ' ἔπνιγε. Και ἄρχισα τὸ τραγοῦδι:

Τοῦ ναύτ' ἢ μάνα ζύμωνε τοῦ γιοῦ τῆς παξιμάδι!...

— Σκάσε, βρέ! μὴ σοῦ σπάσω τὸ δοιάκι στὸ κεφάλι! μ' ἔκοψε ὁ καπετάνιος.

Ἐἔχασα τὸ τραγοῦδι και λούφαξα σὲ μιὰ κόχη. Σηκώνω τὰ μάτια και βλέπω στὸ πλωριὸ κατάρτι μιὰ κουκουβάγια. Τὰ μαῦρα νυχοπόδαρά τῆς γύριζαν δαχτυλίδια στὰ χεῖλη τῆς κόφας και στήριζαν ἀκίνητο τὸ κορμί, σὰ νὰ ἦταν ψεύτικη. Και ἀληθινὰ ἔμοιαζε γιὰ ψεύτικη. Ἦταν ἢ ὀμορφότερη κουκουβάγια πού εἶδα στὴ ζωὴ μου! Ὅπως καθόταν συμμαζωμένη, μὲ τὰ μάτια στυλωμένα πέρα, δὲν ἔκανε τὴν ἀσχήμια πού ταιριάζει στὸ σόι τῆς. Ἔμοιαζε καλονοικοκυρά, βγαλμένη στὴν πόρτα νὰ περιμένη

τὸν ἄντρα της. Μοῦ ἦρθε ὄρεξη νὰ παίξω μὲ τὸ πουλί καὶ ἄρχισα νὰ τὸ προγκάω:

— Ξιξιξί!... Ξιξιξί!...

— Τί κάνεις αὐτοῦ, μωρέ! μοῦ φωνάζει ὁ καπετάνιος.

— Μιὰ κουκουδάγια κάθεται στὴν κόφα.

— Κουκουδάγια!...

Σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέση του καὶ ἦρθε νὰ τὴν ἰδῆ ἀπὸ κοντά. Μὰ ἐκείνη, καθὼς ψήλωσα τὸ χέρι μου νὰ δείξω, φρού!... ἔκαμε καὶ πέταξε πέρα. Ὁ καπετάν Κρεμύδας ἀκολούθησε γιὰ κάμποση ὥρα τὸ τρεμουλιαστὸ πέταμά της κι ἔπειτα, σὰ νὰ μὴν εἶχε δύναμη νὰ γυρίσει στὴ θέση του, σωριάστηκε ἀπάνω στὸ ἀμπάρι. Ἐμεινε ἐκεῖ μὲ τὸ κεφάλι σχυμμένο. Ἐπειτα μοῦ εἶπε:

— Κακοσημαδιά, μωρὲ παιδί! μεγάλη κακοσημαδιά!... Εἶδες τὸ ἄτιμο νὰ πάρη τὰ ζερβά!... Ἄν πετοῦσε δεξιά, θὰ εἶχαμε καλὸ ταξίδι! μὰ τώρα κακὰ σημάδια. Ἡ σὲ μᾶς ἢ στὸ σπίτι κάτι κακὸ θὲ νὰ γένη!...

Καὶ γὼ ἐκείνη τὴν ὥρα τὰ ἴδια συλλογιζόμουνα. Ἡ κουκουδάγια λένε πὼς ἦταν ἀδερφή τῶν ὀχτῶ παιδιῶν καὶ τοῦ Κωσταντῆ. Ἡ μάγνα της:

*Στὰ σκοτεινὰ τὴν ἔλουζε, στ' ἄφεγγα τὴν ἐπλέκε,
στ' ἄστρο καὶ στὸν αὐγερινὸ ἔφτιανε τὰ σγουρά της.*

Ὅταν ἔγινε δώδεκα χρονῶν, ἦρθαν προξενητάδες καὶ τὴ ζητοῦσαν νύφη στὴν Βαβυλῶνα. Ἡ μάγνα καὶ τὰ ὀχτῶ τ' ἀδέρφια δὲν ἤθελαν νὰ τὴ δώσουν τόσο μακριά! δὲ μπορούσαν νὰ ὑποφέρουν τὸ χωρισμὸ της. Μὰ ὁ Κωσταντῆς ἐπίμενε καὶ κάθε μέρα ἔλεγε τῆς γριᾶς του:

Δὸς τηνε, μάγνα μ', δὸς τηνε τὴν Ἀρετὴ στὰ ξένα,

*στὰ ξένα 'κεῖ ποὺ περπατῶ, στὰ ξένα ποὺ πηγαῖνω,
νὰ 'χω καὶ γὼ παρηγοριά, νὰ 'χω καὶ γὼ κονάκι.*

Μὰ τῆς μάγνας ἡ καρδιά δὲ θέλει ν' ἀκούσει τὰ λόγια τοῦ πραγματευτῆ καὶ σοφὰ τοῦ ἀπαντᾷ:

*Φρόνιμος εἶσαι, Κωσταντῆ, κι ἄσχημα ἀπελογήθης.
Κι ἂν μῶρθη, γιέ μου, θάνατος, κι ἂν μῶρθη, γιέ μου,
ἄρρώστεια,
κι ἂν τύχη πίκρα ἢ χαρὰ, ποιὸς θὰ μοῦ τηνε φέρη;*

Ἐγὼ! ἀπαντᾷ ἐκεῖνος βαστάζοντας ὄρκο φριχτό. Κι ἔτσι κατάφερε νὰ χωρίσει τὴν Ἀρετὴ ἀπὸ τὴ φαμελιά της. Δὲν πέρασε ὅμως πολὺς καιρὸς καὶ οἱ φόβοι τῆς μάγνας ἀλήθεψαν. Θανατικὸ ἔπεσε στὴ χώρα. Σάρωσε κόσμιο καὶ κοσμάκη, σάρωσε καὶ τῆς δόλιας μάγνας τὰ ἐγγιὰ παιδιὰ! Ἐρημῆ ἐκείνη, καταμόναχη, κλαίει καὶ μύρεται στὰ μνήματα τῶν ὀχτῶ παιδιῶν! ἀλλὰ στὸ μνήμα τοῦ πραγματευτῆ κλωτσᾷ τίς πλάκες, θρουχιέται κι ἀναθεματίζει:

*Ἀσήκω, σήκω, Κωσταντῆ, τὴν Ἀρετὴ μου θέλω!
Τὸ Θεὸ μοῦ 'βαλες ἐγγυητὴ καὶ τοὺς ἁγίους μαρτύρους,
ἂν τύχη πίκρα ἢ χαρὰ νὰ πᾶς νὰ μοῦ τὴ φέρης!*

Ἡ κατάρα τῶν γονέων ἀκούεται, ὅπως κι ἡ εὐχή. Σηκώνεται ὁ Κωσταντῆς μισολυωμένος ἀπὸ τὸ μνήμα.

*Κάνει τὸ σύγνεφο ἄλογο καὶ τ' ἄστρο σαλιβάρι
καὶ τὸ φεγγάρι συντροφιὰ καὶ πάει καὶ τηνε φέρνει.*

Ἡ μάγνα βλέποντάς την ἀξαφνα δὲν μπορεῖ νὰ πιστέψῃ τὰ μάτια της. Καὶ ὅταν τέλος τὴν ἀναγνωρίζῃ καὶ μα-

θαίγη τὸν ἀνέλπιστο γυρισμό της, σωριάζεται νεκρή. Ἡ Ἀρετή, ἀπελπισμένη, ρίχνεται στὸ Θεό, παρακαλεῖ καὶ λέει Του:

*Θεέ μου καὶ κάνε με πουλί, κάνε με νυχτοπούλι,
νὰ περπατῶ στὶς ἐρημιές, νὰ κλαίω τοὺς ἀδερφούς μου!*

Ἔτσι ἐγινε ἡ κουκουβάγια ἢ πεντάμορφη. Ἄλλαξε τὸ σῶμα, δὲν ἄλλαξε ὁμως καὶ τὴν ψυχή. Ὁ ξεκληρισμὸς τὴν ἀκολουθεῖ ἀκόμη καί, ὅπου καθήση, φέρνει καὶ κεῖ τὴ νέκρα καὶ τὴν ἐρημιά. Ἀφοῦ τώρα ἦρθε καὶ ἔκατσε στὸ καράδι μας, θέβαια γιὰ καλὸ δὲν ἦταν. Μὰ γιὰ νὰ παρηγορήσω τὸν καπετάνιο, ἔκαμα τὸν ἀδιάφορο.

— Μπά, δὲ θαρῶσαι πὺ πιστεύεις, καπετάνιε! τοῦ λέω. Ὁ Θεὸς καλὸς, ὅλα καλὰ.

Ἐκεῖνος δὲν εἶπε τίποτα· κούνησε θλιβερὰ τὸ κεφάλι καὶ κατέβηκε στὴν ἀμαρῆ του.

— Πάει ν' ἀνάψη καὶ ἄλλο κερί· ψιθύρισε ὁ Μπαρμπατρίμης. Οἱ μετάνοιες καὶ τὰ κεριά δὲν ἔπαψαν ἀφόντας φύγαμε ἀπὸ τὴ Μύκονο.

Μὰ δὲν ἦταν τώρα ἡ πρώτη κακοσημαδιά πὺ ἔτυχε τοῦ καπετάν Κρεμύδα. Πρὶν ἀκόμη ξεκινήση ἀπὸ τὸ σπίτι, ὅλα τὰ σημάδια τοῦ ἦρθαν ἀνάποδα. Ζήτησε νὰ θάλη μισθωτὸ καπετάνιο στὴ γολέτα καὶ δὲν ἤβρε κανένα. Ὅταν εἶδε πὺς παίρνει βοήθητικὸς καιρὸς καὶ ἀποφάσισε νὰ φύγη, βρέθηκε Τρίτη· καὶ ἀνάβαλε. Κινάει τὴν Τετράδη νὰ κατέβη στὸ γιάλο καὶ πρῶτο πράμα πὺ ἀντίκρυσε ἦταν μιὰ γίδα. Τί νὰ κάμη; Γυρίζει πίσω. Τέλος τὴν Πέφτη, ἀφοῦ βγήκαν οἱ συγγενεῖς του νὰ φάξουν τοὺς δρόμους καὶ οἱ γυναῖκες τράβηξαν ἐμπρὸς νὰ διώξουν κάθε κακὸ συναπάντημα, κατόρθωσε νὰ φτάση στὴ γολέτα.

Ὅστος ἡ κουκουβάγια δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ ξεκολλήση ἀπὸ τὸ καράδι! Ἦρθε πάλι καὶ κάθησε στὸ κατάρτι. Ἦταν γυρισμένη στὸν καπετάνιο καὶ σύλωγε τὰ μάτια της καταπάνω του. Μόλις τὴν εἶδα, φρόντισα μὲ χειρονομίες νὰ τὴν προγκήξω. Μὰ χίλια καὶ ἂν ἔκανα, δὲν ξεκολλοῦσε ὁ πειρασμός. Ἐδλεπε τίς χειρονομίες μου μιὰ στιγμὴ καὶ ἔπειτα γύριζε ἄλλοῦ τὸ κεφάλι μὲ περιφρόνηση, σὰ νὰ μοῦ ἔλεγε: Μωρέ, αἶ χάσου!...

Τέλος ὁ καπετάνιος τὴν εἶδε.

— Πίσω μου, σατανά! εἶπε κάνοντας τὸ σταυρὸ του.

Σήκωσε τὰ μάτια καὶ τὴν κοίταξε κατάματα. Μὰ καὶ κεινὴν κατάματα τὸν κοίταζε, λὲς καὶ ἤθελε νὰ τὸν ἀδασκάνη. Στὸ τέλος τὰ κατάφερε. Ὁ καπετάνιος κιτρίνισε σὰν τὸ κερί. Ὑστερα μειμῶς ἐγινε ἀράπης· ἀνέβηκε τὸ αἷμα νὰ τὸν πνίξη. Κοίταξε τὸ πουλί καὶ δὲν ἔπαυε νὰ μουρμουρίζη σὰν ἀδικοτυρανισμένη ψυχὴ:

— Φτού! σὲ ξορκίζω μὲ τὸν ἀπήγανο, πειρασμέ! Τί θές, μωρέ, ἀπὸ μένα, ἄθεε!... Φεύγα ἀποπάνω μου καὶ μὴ μὲ κολάζης. Ἄσε με, φαμελίτη ἄνθρωπο, νὰ βγάλω τὸ φωμί μου!...

Μὰ ἐκείνη δὲν καταλάβαινε ἀπὸ τέτοια. Κάθε τόσο χαμηλοπλάγιαζε τὸ κεφάλι ζερβόδεξα, σὰ ν' αὐτιαζόταν μαντέματα, πὺ ἔφερνε ἀπὸ μακριὰ ὁ αἱματοβαμμένος αἰθέρας. Ἐπειτα τὸ ψήλωνε ἀπότομα μὲ τὰ μάτια κάπου γυαλιστά, σὰ νὰ εἶχε ἀφαιρεθῆ ἀπὸ τὰ κοσμικὰ γιὰ νὰ ξηγήση τὰ μαντέματα. Καὶ ἔξαφνα γύριζε στὸν καπετάνιο, σὰ νὰ ἔλεγε: Κοίταξε καλὰ· ἂν θελήσω, ἄλλοίμονο σὲ σένα καὶ στὸ σπίτι σου!...

Ἐσκυθε ἔπειτα, ἔχωνε τὴ μύτη στὰ στήθη της, σήκωνε τὰ λιανοπούπουλα τοῦ προσώπου σὰν ἀγιστρωτὰ λεπιδία, γούρλωνε τὰ μάτια, θερίο μανιασμένο πὺ ξέσχιζε τὰ

κρέατά του για να ξεθυμάνη. Ὁ μαυροκαπετάνιος, βλέποντάς την έτσι, χαμήλωνε τὰ μάτια κι ἔφευγε νὰ μὴν τὴν θυμώσει περισσότερο. Μὰ ἀφοῦ θημιάτιζε λίγο, στεκότανε ἀπότομα κάτω ἀπὸ τὸ πινὸ καὶ σταυρώνοντας τὰ χέρια σήκωνε τὸ κεφάλι καὶ τῆς ἔλεγε:

— Μωρή, φεύγα! πῆγαινε στὸ καλὸ! πῆγαινε στὴν εὐχή τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν γονέωμέ μου! Ἄσε με νὰ πάω στὸ δρόμο μου καὶ μὴ με κολάζης... Φεύγα, μωρὴ ἄτιμη, σκύλα, σιχαμένη, θρωμιάρα!... Πῆγαινε στὸ καλὸ, πῆγαινε στὸ διάολο!...

Καὶ ἡ φωνή του ἀπὸ μαλακὴ καὶ παρακαλεστικὴ ἀνέβαινε καὶ ξέσπαιε θρισάρα, σὰν τὸ κύμα ποῦ πιάνεται παιγνιδιάρικο στὸ ἔνα ἀκρογιάλι καὶ καταντᾶ στὸ ἀντικρυνὸ τρομερὸς κοσμοχαλαστής. Ἄλλὰ τὸ πουλί, σὰ νὰ χαϊρόταν μὲ τὴν παραφορὰ του, ἀνοίγε τὸ στόμα καὶ χαινεζόταν πλατιὰ μὲ χαμόγελο καὶ περιφρόνηση. Καὶ κείνος, βλέποντάς το ἔτσι, ἔλο ἀναθεὶ γλαστημοῦσε κι ἔβριζε καὶ χειρονομοῦσε καὶ δάγκωνε τὰ δάχτυλά του.

— Μωρέ, φέρε μου τὴν τσάγκρα! φώναξε ἄξαφνα. Φέρε μου τὴν τσάγκρα νὰ τοῦ πιῶ τὸ αἷμα!

Κίνησα νὰ κάμω τὸ θέλημά του. Ἄλλὰ δὲν εἶχε ὑπομονή. Ἔφτασε πρῶτος στὴν κάμαρη, ἄρπαξε τὸ σκουροντούφεκο καὶ ἀπὸ τὴ σκάλα τὴν ἀναψε στὸ πουλί. Ἔνας ξερὸς χτύπος ἀκούστηκε, μὰ τίποτ' ἄλλο. Ὁ κόκορας ἔπεσε, ἀλλὰ δὲν ἔπιασε τὸ καφούλι! Παγώσαμε. Κακοσημαδιὰ στὴν κακοσημαδιὰ! Καλὰ τὸ εἶπε, ὁ καπετάν Κρεμύδας: Ἡ στὸ καράδι ἢ στὸ σπῆτι μεγάλο κακὸ θεὸ νὰ γένη!...

Στὸν ξερὸ χτύπο ἡ κουκουβάγια πέταξε. Ἄλλὰ δὲν πέταξε μακριὰ νὰ φύγη, νὰ χαθῆ ἀπὸ μπρὸς μας. Χαμπετοῦσε περίγυρα σχίζοντας τὸν ἀέρα μὲ τὰ ψαλιδωτὰ φτε-

ρά της, καθότανε στὸ ξάρτι κι ἔρριχνε ξαφνικὰ μιὰ στριγγιὰ φωνή ποῦ πάγωνε τὸ αἷμα:

— Κουκουβάου!... κουκουβάου - θάου!...

Ὁ ἥλιος ἦταν βασιλεμένος καὶ δὲν ἔδλεπες στὴ δύση παρὰ σύγνεφα αἱματοβαμμένα καὶ κατακόκκινο ἀθέρα σὰν ἀντιλάμπισμα μεγάλης πυρκαγιᾶς. Πέρα στὸ Τσιρίγο ὁ νότος ἔχιζε τέμπλο, σωριάζοντας σύγνεφα θεοσκοτεινά στὴ βάση, στὴ μέση ἀνοιχτότερα, στὴν κορφὴ καταγάλαζα. Κι ἀπάνω στὰ κυματιστὰ χεῖλη, στοὺς πύργους καὶ τίς πολεμιστρες, ἔχυσε πλατὺ χρυσογάϊτανο κι ἄλλο ἀποπάνω ἀργυρὸ καὶ ψηλὰ γιὰ φλάμπουρο σήκωσε τὸν Ἄποσπερίτη. Καὶ πίσω ἀποκεῖ σαῖτευσ σπηλιάδα σὲ σπηλιάδα τὸν ἄνεμο, καρτερώντας τὴ στιγμὴ νὰ χυθῆ συφάμελος ν' ἀναποδογυρίση τὸν κόσμο. Ὁ Μπαρμπατρίμης, ποῦ ἀκολουθοῦσε συλλογισμένος τὸ χτίσιμο τοῦ τέμπλου, εἶπε τοῦ καπετάνιου:

— Καπετάν Κρεμύδα, θὰ μᾶς βγάλῃ ἀέρα ὁ νότος. Λέω νὰ πάρουμε κάτω λίγα πανιά.

— Μπά! καλοκαιρινὸς εἶναι ἄσ' το κι ἄς πάει!...

Ὁ καπετάνιος ἦταν ἀγαθὸς ἄνθρωπος. Μακριὰ ὅμως νὰ μὴν τὸν θυμώσει. Τὸν θύμισες; Ἰδιος βοριάς γίνεται. Τρέχα νὰ μπῆς στὸ λιμνοστάσι, γιατί φίδι ποῦ σ' ἔφαγε!

— Ἄν δὲν σοῦ πιῶ τὸ αἷμα, νὰ μὴ με εἰποῦν καπετάν Κρεμύδα! εἶπε σκάζοντας χάμω τὸ σκουφο του.

Ἄλλαξε τὸ καφούλι, ἔφτιασε τὴν ἀβιζώτη.

— Κυβέρνα καλὰ, Μπαρμπατρίμη, εἶπε ἔσ' ἀπάνου στ' ἄτιμο! Τῆρα καλὰ νὰ μὴν τὸ χάσης ἀπὸ τὰ μάτια σου!

— Λέω, καπετάνιε, νὰ μαϊνάρουμε λίγα πανιά. Θὰ βγάλῃ ἀέρα ὁ νότος.

— Μωρέ, δὸς του νὰ παίρνῃ, γεροξεκουτιάρη! Κυβέρνα καλὰ κι ἀπάνου τοῦ σοῦ λέω!...

Ὁ Μπαρμπατρίμης μουρμουρίζοντας ἔκατσε στὸ τιμό-
νι καὶ χούφτωσε τὸ δοιάκι. Ὁ ἀέρας ὄλο καὶ δυνάμωνε.
Οἱ σπηλιάδες ἔρχονταν συχνότερες καὶ τὰ πανιά ἄρχισαν
νὰ γεμίζουν, τὰ ξάρτια καὶ οἱ μακαράδες νὰ τριζοβολοῦν.
Ὁ γέρος ἔδινε τώρα τὰ προστάγματα γοργά· οἱ ναῦτες ἔ-
τρεχαν ἀπὸ σκότα σὲ σκότα· ἡ γολέτα λίχνιζε τὸ νερό.
Μὰ καπετάνιος καὶ ναῦτες δὲν εἶχαν τὸ νοῦ στὸ ξύλο παρὰ
στὴν κουκουδάγια, ποῦ δὲν ἔπαυε νὰ κλωθογυρίζη πετών-
τας πάντα ζερβόδεξα.

Στὴν ἀρχὴ βλέπαμε παράξενο τὸ θέλημα τοῦ καπετά-
νιου. Ἐξω ἀπὸ τὸ Μπαρμπατρίμη οἱ ἄλλοι εἶμαστε δι-
βουλοι. Μὰ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον ξεχαστήκαμε, ἀκολουθώντας
τὸ πέταμα τοῦ πουλιοῦ. Σὲ κείνο ἢ σὲ μᾶς ἔπρεπε νὰ ξε-
σπάση ἡ κακοσημαδιά. Ἄν τὸ σκότωνε, σωνόμαστε καὶ
μεῖς καὶ τὸ καράβι καὶ τὰ σπίτια μας. Γιατὶ ποῖος ξέρει,
ἂν ἦταν γιὰ τὸν καπετάνιο ἢ κουκουδάγια κι ὄχι γιὰ κα-
νέναν ἄλλον! Ἀληθινὰ ἐκεῖνος ἦταν ὁ παραδοκῆρης· ἐ-
κείνος στὸ σπίτι του ἄφησε ἄρρωστο· μὰ ποῖος ἦταν θέ-
βαιος; Ὁ καπετάνιος μπόλιασε σὲ ὄλους τὴ μανία του καὶ,
ἂν μᾶς ἔβλεπε, θὰ πίστευε πὼς φάγαμε ὄλοι τρελλομα-
νίταρα καὶ κανεὶς δὲν εἶχε τὰ λογικά του.

— Νά το, θάρ' του!... φώναζε ἕνας μὲ τὸν ἄλλο, κινών-
τας χέρια καὶ πόδια.

Καὶ κείνος μὲ τὸ ντουφέκι στὸ χέρι, τὸ πρόσωπο ἀ-
ναμμένο, ἔτρεχε κοιτάζοντας περίγυρα μὲ γουρλωμένα μά-
τια, λές κι ἔρχονταν νὰ πατήσουν κουρσάροι τὸ πλεούμενο.

Τὸ πουλι ἤξερε πολλὰ παιχνίδια. Δὲν πετοῦσε τόσο
μακριὰ νὰ τὸ χάνουν τὰ μάτια μας. Μὰ οὔτε καὶ κοντὰ
νὰ τὸ φτάνη ἢ τσάγκρα. Φανερωνόταν δεξιὰ μας καὶ ἡ
γολέτα ἔτρεχε ἀπάνω του. Ἐκεῖνο πετοῦσε κατὰμπροστα
στὴν πλώρη, κρατώντας πάντα τὸ ἴδιο μάκρος. Ἐφτανε ἔ-

τσι κάτω στὴ Μῆλο ἢ ἀπάνω ἀπὸ τὰ Γερακούνια ἢ κατὰ
τὴν Ἐρμόμηλο. Τότε, γιὰ νὰ φυλαχτῆ ἀπὸ τὶς δόλιες ξέ-
ρες, πόδισε ἡ γολέτα. Ἐμεῖς βλαστημούσαμε ποῦ θὰ χά-
ναμε τὸ πουλί. Ἐκεῖνο φαινότανε πίσω στὸ πίκι, νὰ στυ-
λώνη τὰ κρασάτα μάτια του κατὰ τὸν καπετάνιο. Καὶ μό-
λις ἐκεῖνος ξάμωνε τὸ ντουφέκι, ἔχυνε τὴ φωνή του θρυσιὰ
καὶ περιγέλασμα καὶ πετοῦσε κλωθογυρίζοντας μ' ἕνα πέ-
ταμα τρεμουλιαστὸ καὶ βαρὺ καὶ ἄταχτο σὰν μεθυσμένο·
καὶ ἡ γολέτα πῖθ μεθυσμένη ἔτρεχε καταπάνω του μὲ τὰ
πανιά γεμάτα. Ὁ καπετάνιος μὲ τὴν τσάγκρα στὸ χέρι.
Καὶ μεῖς ὄλοι μὲ τὰ μάτια γουρλωμένα, τὰ πρόσωπα κα-
τακόκκινα, χειρονομώντας καὶ παραμιλώντας, ποῦ ἂν μᾶς
ἔβλεπε, βέβαια θὰ πίστευε πὼς φάγαμε ὄλοι τρελλομανί-
ταρα καὶ κανεὶς δὲν ἦταν στὰ λογικά του!...

Τώρα τὸ φεγγάρι φήλωνε ὄλοστρόγγυλο ἀπὸ τὸ βου-
νὸ τῆς Νάξου. Τὰ μακρινὰ νησιά καὶ περιγιάλια, σκοτει-
νιασμένα, νόμιζες πὼς ἐμπλεκαν στὸ θαμπὸ ἀθήρα κι ἔδι-
ναν νὰ μαντεύης παρὰ νὰ ξεχωρίζης τὰ σχήματά τους. Τὰ
κοντινά, ἡ Κίμωνος καὶ ἡ Μόλυθος, ἡ Μῆλος καὶ ἡ Ἐρ-
μόμηλος καὶ τὰ Γερακούνια, ξεχώριζαν τυλιγμένα σὲ ἀ-
σπρογάλαζη καταχνιά. Ἐδειχναν σχισμάδες καὶ σπηλιές
σκοτεινόμαυρες· τ' ἀκρωτήρια καὶ τὶς ραχοῦλες φωτεινό-
τερες· τὶς πλαγιές τους ἡμέρες, στρωτές, δίχως λάκκους
καὶ ἀγριαγκάθια· τὶς ρεματιές καὶ τ' ἀκρογιάλια δίχως λι-
θάρια καὶ χάλαρα. Τὸ πουλι μᾶς ἔρριξε κάτω ἀπὸ τὴν
Ἐρμόμηλο καὶ βλέπαμε φῶτα στὸ Κάστρο τῆς Μήλου καὶ
δυσφωτιές μεγάλες νὰ χύνωνται ποτάμια πύρινα καὶ νὰ
φτάνουν στὸ καράβι, ποῦ ἔλεγεσ τώρα θ' ἀνάφη καὶ κείνο.
Ἀπὸ τὸ ἀντίθετο πλευρὸ κατέβαινε τοῦ φεγγαριοῦ ἡ λαμ-
πάδα κι ἔγλειφε μὲ γλῶσσες ἀργυρῆς τὸ κατραμαλιεμένο
σκαφίδι μας.

‘Ο αέρας ὄλο καὶ δυνάμωνε· σφύριζε μέσα στ’ ἄριενα κι ἐθγαζε χίλιων λογιῶν φωνές. ‘Ο Μπαρμπατρίμης συλλογισμένος αὐτιαζότανε τὸ σφύριγμα καί, τὴν ὥρα ποὺ ὁ καπετάνιος τὸν πλησίαζε, τοῦ ξανάειπε ἀνήσυχος:

— Καπετάν Κρεμύδα, ὁ νότος δυναμώνει. Νὰ μαϊνάρουμε, λέω, λίγα πανιά.

— Κάμε ὅ,τι θές· ἀπάντησε κείνος.

Ἀκούμπησε ἀγκομαχώντας στὴν κουπαστὴ καὶ παράτησε τὴν τσάγκρα. Μὰ τὴν ἴδια στιγμὴ ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τῆς κουκουδάγιας ἀπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του:

— Κουκουδάου!... κουκουδάου - θάου!...

Τὸ ἀναθεματισμένο! τόση ὥρα ἦταν χωμένο στὸ ξάρτι καὶ μεῖς χαμπάρι δὲν εἶχαμε. Τινάχτηκε ὀρθός, ἄδραξε τὴν τσάγκρα καὶ ἀγριοφώναξε:

— Στὸ τιμόνι, Μπαρμπατρίμη! στὸ τιμόνι κι ἀπάνω του!

Ἀφήσαμε ὄλοι τὰ πανιά καὶ πῆρε καθένας τὴ θέση του. ‘Ο Μπαρμπατρίμης γύρισε τὴ γολέτα ἀπὸ τὴν Ἐρμόμηλο κατὰ τὰ Γερακούνια. Τὸ μέρος ἔχει ρέματα κι εὐκολα μπορεῖ νὰ σὲ ξεπέση. «Ἐρμόμηλο ξεπέσης, Γερακούνια καταντᾶς», ἔλεγαν οἱ παλαιοί. Μὰ ὁ γέροντας εἶχε στιβαρὸ καὶ πιδέξιο χέρι. ‘Όταν χούφτωνε τὸ τιμόνι, λαχτάρα τὸ ἔπιανε. Δὲν εἶχαμε φόβο κι ἀρχίσαμε πάλι τὸν τρελλὸ ἀγῶνα.

Μὰ τὸ πουλί τὸ πλάνο δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ πάψη τὸ παιχνίδι του. Μαῦρο σὰν χούφτα χῶμα, πετοῦσε ἀργά-ἀργά, λές καὶ φρόντιζε νὰ μὴ χαθῆ ἀπὸ τὰ μάτια μας. Πότε στριφογύριζε στὴ γολέτα, πότε διάβαινε σαῖτα ἀνάμεσ’ ἀπὸ τὰ πανιά καὶ χώνευε στίς στραλιέρες καὶ καθάλιευε τὸν τρίγγο καὶ περνοῦσε κάτω ἀπὸ τὰ κουρτελασίγια καὶ καθότανε στὸν ἔξω φλόκο. Ἄξαφνὰ μὲ φωνές καὶ φτεροκοπήματα πηδοῦσε πάλι μέσα, κατέβαινε στὸ φλίς,

ροβολοῦσε στὴ μπούμα. Καὶ ἀποκεῖ, ρίχνοντας ἄλλη φωνή, ξανάρχιζε τὸ παράξενο κλωθογύρισμά του.

— Πίσω μου, διάσολε!... ἔλεγε ὁ μαυροκαπετάνιος.

— Μωρέ, τὸ κεφάλι μου κόβω πὼς δὲν εἶναι πουλί αὐτὸς ὁ πειρασιμὸς· εἶπε μιὰ στιγμὴ ὁ Μπαρμπατρίμης. Πιάσε, λέω, τὴν τσάγκρα μὲ τὸ ζερβὶ νὰ μὴ σοῦ τὴν πάρη, καπετάνιε!... Δὲν ἀκοῦς μιὰ ὥρα τώρα τὸ σκυλί πὼς γρινιάζει;

Ἀληθινὰ ὁ Πιστός, ὁ σκύλος μας, πεσιμένος στὴν πλώρη, μὲ τὴν οὐρὰ κρυμμένη στὰ σκέλια, τὸ κεφάλι ριγμένο στὰ μπροστινά του, ἀνοιγοσφαλοῦσε τὰ μάτια καὶ γρινιάζε. Ἀρχίσαμε τὰ σταυροκοπήματα. Ἄλλος φιλοῦσε τὸ φυλαχτό του, ἄλλος ἔπαιρνε στὴν τσέπη του κερὶ τοῦ Ἐπιτάφιου κι ἄλλος μουρμούριζε τὰ τροπάρια. ‘Ο καπετάνιος, καθὼς εἶδε τὸ σκυλί, σταυροκοπήθηκε, ἔπιασε μὲ τὸ ζερβὶ χέρι τὸ σκαντάλι.

Τέλος ἦρθε μιὰ στιγμὴ ποὺ εἶπαμε πὼς τέλειωσαν τὰ θάσανα! Ἡ κουκουδάγια ἄρχισε ν’ ἀργοπετᾶ, νὰ χαμηλώνη καὶ ἄξαφνα βρόντησε χάμου τὸ κατάστρωμα.

— Βάρ’ της! φωνάξαμε ὁμόφωνοι.

Ἔτσι νὰ ξαμύση ὁ καπετάνιος, χάθηκε ἀπὸ μπρὸς μας. Ἐκεῖνος ἄρχιζε νὰ μᾶς βρίζη, ποὺ δὲ μιλήσαμε σύγκαιρα. Μὰ τὴν ἴδια στιγμὴ βλέπω τὸν Μπαρμπατρίμη νὰ παραιτῆ τὸ δοιάκι καὶ ἀρκοδιίζοντας νὰ τὸν πλησιάξῃ καὶ μὲ χειρονομίες νὰ δείχνῃ στὸ σχοινὶ τῆς μεσανῆς στραλιέρας.

— Βάρ’ της!

Μπάμι! ἀντήχησε καὶ καπνὸς μὲ σκάγια καὶ στουπιὰ ἔπεσε στὰ πανιά, σὰ νὰ τὰ ἔδερνε ἀδρὸν χαλάζι. Μὲ τὴν ντουφεκιὰ ἕνας ἄλλος χτύπος συγκρατητὸς ἀκούστηκε, ὁ-

πως όταν γκρεμίζεται δέντρο συγκλαδοκορμόρριζο. Πέσαμε όλοι, μπρούμυτα.

‘Ο διάβολος έκαμε τὸ σκοπό του! Μιά στιγμή πὸν παράτησε ὁ γέρος τὸ τιμόνι, μᾶς ἄρπαξε τὸ ρέμα, μᾶς ἔσπρωξε ἄπάνω στὰ Γερακούνια καὶ ἡ γολέτα ἄνοιξε σὰν καρδί. Καὶ ἀπὸ τὴ θαμπὴ ἔρημιά τοῦ γησιοῦ ἀνέβηκε γιὰ τελευταία φορὰ πὸν ἄγρια καὶ αἱματοπήχτρα ἡ φωνὴ τῆς κουκουδάγιας:

— Κουκουδάου!... κουκουδάου - βάου!...

— ‘Αχ, μ’ ἔχασες, πειρασμέ!... στέναξε ὁ καπετάνιος τραβώντας τὰ μαλλιά του.

Μὰ ὁ Μπαρμπατρίμης ἔτρεξε καὶ τοῦ βούλωσε τὸ στόμα.

— Φτύσ’ στὸν κόρφο σου, καπετάνιε, φτύσ’ στὸν κόρφο σου καὶ μὴ θαργομάς τὸ Θεό!... Νὰ πὸν ξεδιάλυσε ἡ κακοσημαδιά. Κάλλιο στὸ καράβι παρὰ στὸ σπίτι σου!

‘Ο καπετάν Κρεμύδας γύρισε καὶ τὸν κοίταξε ἄφωνος. Θυμήθηκε τὸ σπίτι του, τὴ γυναῖκα του κλιναρωμένη γὰ χαροπαλαίθη, γὰ γυρίζη ἐδῶ καὶ κεὶ τὰ φωτερὰ μάτια της καὶ κάτω τὰ παιδιά γὰ σέρνωνται καὶ γὰ κλαῖνε μονάχα καὶ ἔρημα. Καὶ πέφτοντας μὲ ἀναφυλλητὰ στὴν ἀγκαλιά τοῦ Μπαρμπατρίμη:

— Ναι! εἶπε μὲ φωνὴ μισοσθημένη, λές καὶ φοβότανε γὰ τὴν ἀκούση καὶ ὁ ἴδιος. Δόξα γὰ ἴχη ὁ Θεός! Κάλλιο στὸ καράβι παρὰ στὸ σπίτι μου!...

Η ΓΟΡΓΟΝΑ

Μὲ τὸ μπρίκι τοῦ καπετάν Φαράση ἀρμένιζα μισοκάλα ἐκείνη τὴ νύχτα. Σπάνια νύχτα! πρώτη καὶ τελευταία θαρρῶ στὴ ζωὴ μου. Τί εἴχαμε φορτωμένο; Τί ἄλλο ἀπὸ σιτάρι. Ποῦ πηγαίναμε; Ποῦ ἄλλου ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ. Πράματα καὶ τὰ δυὸ πὸν τὰ ἔκαμα τὸ λιγώτερο εἴκοσι φορές. Μὰ ἐκείνη τὴ βραδυὰ ἐνωθα τέτοιο πλάκωμα στὴν ψυχὴ, πὸν κιντύνευα γὰ λιγοθυμίσω. Δὲν ξέρω τί μοῦ ἔφταιγε: θες ἢ γαληνεμένη θάλασσα, θες ὁ ξάστερος οὐρανός, θες τὸ τσουχτερὸ λιοπύρι· δὲν μπορῶ γὰ εἰπῶ. Μὰ εἶχα τόσο θαρεῖα τὴν ψυχὴ, ἤβρεσκα τόσο σαχλοπλημμυρισμένη τὴ ζωὴ, πὸν ἂν μὲ ἄρπαζε κανεὶς γὰ μὲ ρίξη στὸ νερό, «ἔχι!» δὲ θὰ ἴλεγα.

‘Ο ἥλιος ἦταν ὦρα βασιλεμένος. Τὰ χρυσοπόρφυρα συγνεφάκια, πὸν συντρόφευαν τὸ βασίλειμά του, σκάλωσαν κάπου μαῦρα σὰν μεγάλες καπνιές. ‘Ο Ἄποσπερίτης ἔλαμψε χρυσταλλόχιονο μέσα στὰ σκοῦρα. Φάνηκαν ψηλὰ οἱ ἄστερισμοὶ ἕνας καὶ ἕνας. Τὰ νερὰ κάτω πῆραν ἐκεῖνο τὸ λευκοσκότεινο χρώμα, τὸ κρῦο καὶ λαχταριστὸ τοῦ ἀτσαλιοῦ. Τὸ ναυτόπουλο ἄναψε τὰ φανάρια· ὁ καπετάνιος κατέβηκε γὰ κοιμηθῆ· ὁ Μπούλμπερης ἔκατσε στὸ τιμόνι. ‘Ο Μπραχάμης; ὁ σκύλος μας, κουλουριάστηκε στὴ ρίζα τοῦ ἀργάτη γὰ ἡσυχάση καὶ κείνος.

Ἐγὼ οὔτε νὰ ἡσυχάσω μποροῦσα. Οὔτε ὕπνο οὔτε ξύπνο. Δοκίμασα νὰ πιάσω κουδέντα μὲ τὸν τιμονιέρη· μὰ εἶχε τόση ἀνοστιά, πού ἔσθησε σὰν φωτιά ἀναιμένη μὲ χλωρόξυλα. Πῆγα νὰ παίξω μὲ τὸ Μπραχάμη· ἀλλὰ καὶ κείνος τρύπωσε ἀκόμη περισσότερο τὸ μουσοῦδι στὰ πόδια του καὶ βαριεστιμένος γρίνιασε, σὰ νὰ μοῦ ἔλεγε: — Ἄφησέ με καὶ δὲν ἔχω τὴν ὄρεξή σου! Τότε βαριεστιμένος καὶ γὼ πῆγα καὶ ξαπλώθηκα μπρούμυτα καταμεσίς κι ἔκλεισα στὴ χούφτα τὰ μάτια μου. Ἦθελα νὰ μὴ βλέπω τίποτα, νὰ μὴν αἰσθάνωμαι πὼς ζῶ. Καὶ λίγο-λίγο σχεδὸν τὸ κατόρθωσα. Κάτι ἐλάχιστο, σὰν θαμπὸ καντηλάκι, ἔνοιθα νὰ ζῆ μέσα μου καὶ γύρω τὸ κορμί μου νὰ σμίγη καὶ νὰ χωνεῖ μέσα στ' ἀναισθητὰ σανίδια τῆς κουβέρτας.

Πόσο ἔμεινα ἔτσι, δὲν ξέρω. Τί μοῦ ἦρθε στὸ νοῦ κι ἂν μοῦ ἦρθε τίποτα, δὲ θυμοῦμαι. Ἄξαφνα ὅμως ἄρχισα ν' ἀνατριχιάζω· σὰν κάποιος μαγνήτης νὰ ἐρέθιζε τὰ νεῦρα μου, ὅπως ἡ ὕγρασία ἀναγκάζει τὰ πουλιὰ στὸ φλυάρισμα. Κι εὐθὺς πόρφυρο κύμα χύθηκε ἀπάνω μου. Πίστεψα πὼς κολυμποῦσα στὰ αἵματᾶ. Καὶ ὅπως ὁ κοιμάμενος σὲ σκοτεινὸ δωμάτιο αὐτόματα ξυπνᾷ στὸ λαμπρὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ γὼ ἀνοιξα τὰ μάτια μου. Τ' ἀνοιξα ἢ τὰ κλείσα, δὲ θυμοῦμαι. Θυμοῦμαι μόνο πὼς ἔμεινα ἀκίνητος. Πρῶτη μου σκέψη ἦταν πὼς ξύπνησα στὸ στομάχι κάποιου φαριοῦ, πού ρούφηξε τὸ καράδι μας. Καὶ ὅμως δὲν ἦταν στομάχι φαριοῦ. Ἦταν ὁ οὐρανὸς ψηλὰ καὶ κάτω ἡ θάλασσα. Μὰ ὅλα, ψηλὰ καὶ χαμηλὰ, στρωμένα ἦταν μὲ ροῦχο κατακόκκينو, κυματιστό, πού ἔβαφε μὲ ἀδρὸ φεγγαδόλημα ὡς καὶ τὸ σωτρώπι τῆς σκάφης μας. Κάπου στὰ πέρατὰ τῆς γῆς πυρκαγιά τίναζε τὴ λαμπάδα τῆς ψηλὰ κι

ἔρριχνε φοβεροὺς ἀποκλαμούς παραδῶθε. Μὰ πού τὸ κάμα καὶ πού ἡ ἀθάλη τῆς; Καὶ τὰ δυὸ ἔλειπαν.

Κάτω στὰ βάθη τοῦ θοριαῖ κάποιο μενεξεδένιο σύγγεφο ἄπλωσε καὶ τύλιξε γαλαζόχρωμα τ' ἀστέρια, τὰ ἔκρυψε κάτω ἀπὸ τὸ πυκνὸ μαγνάδι του. Καὶ παραπάνω τόξο ἀπλώθηκε λευκοκίτρινο κι ἔχυσε μεσοῦρανα ποτάμια σκοτεινὰ καὶ ποτάμια πράσινα, χρυσορόδινα καὶ γλαυκά, λὲς καὶ ἤθελε νὰ βάψη τὸ στερέωμα. Καὶ τὸ τόξο, κινητὸ σὰν ἀνεμόδαρτο παραπέτασμα, κουνούσε τὰ κρόσσια ἐμπρός, ἄπλωνε τίς ἀραχνοῦφαντες δαντέλλες του καὶ πρόβαινε, ὅπως ἡ πλημμύρα προβαίνει καὶ σκεπάζει μὲ ἀφροὺς καὶ γλώσσες τὴν ἀμμουδιά. Τ' ἀέρινα ποτάμια ἔτρεχαν γοργὰ καὶ φούσκωναν καὶ κυλούσαν πάντα σκοτεινὰ ἢ πράσινα, χρυσορόδινα ἢ γλαυκά, καὶ σκόρπιζαν ἀντιφεγγίσματα δλουθε σὰν ἠλεκτρικοῦ προβολὲς χοντρές καὶ ἀδαπάνητες. Ἡ θάλασσα ἀκίνητη ἀντανακλούσε τὰ τόσα χρώματα καὶ φαίνονταν ὅλα ξαφνισμένα μέσα στὴν τόση λάμψη. Μὰ περισσότερο ξαφνισμένος ἦμιον ἐγὼ. Δὲν ἤξερα τί νὰ κάμω καὶ τί νὰ συλλογιστώ. Ἐφτασε, εἶπα, τοῦ κόσμου ἡ συντέλεια. Τέτοια ὅμως συντέλεια μποροῦσε νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν καθένα. Ἡ Γῆ βούλεται νὰ πεθάνῃ μέσα στὰ ροδούματα!...

Ἄξαφνα ἀνατρόμαξα. Κάτω βαθιά, μέσ' ἀπὸ τὸ μενεξεδένιο σύγγεφο, εἶδα νὰ προβαίνει ἴσκιος πελώριος. Ἡ χοντρή κορμοστασιά, τὸ πύργογύριστο κεφάλι του φάνταζαν Ἄγιονόρος. Τὰ δυὸ του μάτια γύριζαν φωτεινοὺς κύκλους κι ἔβλεπαν περήφανα τὸν Κόσμο πρὶν τὸν κλωστήσουν στὴν καταστροφή. Νά τος, εἶπα, ὁ θεόσταλτος ἄγγελος, ὁ χαλαστής καὶ σωτήρας! Τὸν ἔβλεπα κι εἶχα σύγκρουο στὴν ψυχή. Ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή πρόσμενα σφυρὶ νὰ πέσῃ τὸ φριχτὸ χτύπημα. Πάει τώρα ἡ Γῆ μὲ τοὺς

καρπούς, πάει κι ἡ θάλασσα μὲ τὰ ξύλα της! Οὔτε τραγούδια πλιό, οὔτε ταξίδια, οὔτε φιλιὰ!

Ἄλλὰ δὲν ἄκουσα τὸ χτύπημα. Ὁ Ἴσκιος πρόβαινε στὰ νερὰ μὲ ἄλματα πύρινα. Κι ὅσο γρηγορώτερα πρόβαινε, τόσο μίκραινε ἡ κορμοστασιά του. Καὶ ἄξαφνα ὁ θεότρεμος ὄγκος χιλιόμορφη κόρη στάθηκε ἀντίκρου μου. Διαμαντοστόλιστη κορώνα φοροῦσε στὸ κεφάλι καὶ τὰ πλούσια μαλλιά γαλάζια χήτη ἀπλωναν στὶς πλάτες ὡς κάτω στὰ κύματα. Τὸ πλατὺ μέτωπο, τ' ἀμυγδαλωτὰ μάτια, τὰ χεῖλη της τὰ κοραλλένια ἔχυναν γύρω κάποια λάμψη ἀθανασίας καὶ κάποια περηφάνεια βασιλική. Ἀπὸ τὰ κρυσταλλένια λαιμοτράχηλα κατέβαινε κι ἔσφιγγε τὸ κορμὶ δλόχρυσος θώρακας λεπιδωτός καὶ πρόβαλε στὸ ἀριστερὸ τὴν ἀσπίδα κι ἔπαιζε στὸ δεξιὸ τὴ Μακεδονικὴ σάρισα.

Δὲν εἶχα συνέρθει ἀπὸ τὴν ἀπορία καὶ φωνὴ γλυκειά, ἤρεμη καὶ μαλακὴ ἄκουσα νὰ μοῦ λέη:

— Ναύτη - καλεναύτη ζῆ ὁ βασιλιάς Ἀλέξαντρος;

Ὁ βασιλιάς Ἀλέξαντρος! ψιθύρισα μὲ περισσότερη ἀπορία. Πῶς εἶναι δυνατό νὰ ζῆ ὁ βασιλιάς Ἀλέξαντρος; Δὲν ἤξερα τί ρώτημα ἦταν ἐκεῖνο καὶ τί νὰ τῆς ἀποκριθῶ, ὅταν ἡ φωνὴ ξαναδευτέρωσε:

— Ναύτη - καλεναύτη ζῆ ὁ βασιλιάς Ἀλέξαντρος;

— Τώρα, Κυρά μου! ἀπάντησα χωρὶς νὰ σκεφτῶ. Τώρα βασιλιάς Ἀλέξαντρος! Οὔτε τὸ χῶμα του δὲ θρίσκειται στὴ γῆ.

ὦμέ! κακὸ πού τὸ ἴπαθα! Ἡ χιλιόμορφη κόρη ἔγινε μεμιάς φοβερὸ σίχαμα. Κύκλωπας βγήκε ἀπὸ τὸ κύμα κι ἔδειξε λεπιοντυμένο τὸ μισὸ κορμί. Ζωντανὰ φίδια τὰ μεταξόμαλλα σηκώθηκαν περαδῶθε, ἔβγαλαν γλώσσες καὶ κεντριά φαρμακερὰ κι ἔχυσαν φοβεριστικὸ ἀνεμοφύσημα. Τὸ θωρακωτὸ στῆθος καὶ τὸ παρθενικὸ πρόσωπο ἀλλάξαν

ἀμέσως, σὰ νὰ ἦταν ἡ Μονοβύζω τοῦ παραμυθιοῦ. Τώρα καλογνώρισα μὲ ποιὸν εἶχα νὰ κάμω! Δὲν ἦταν ὁ Χάρος τῆς Γῆς, ὁ χαλαστής καὶ σωτήρας ἄγγελος. Ἦταν ἡ Γοργόνα, τ' Ἀλέξαντρου ἡ ἀδερφή, πού ἐκλεψε τὸ ἀθάνατο νερὸ καὶ γύριζε ζωντανὴ καὶ παντοδύναμη. Ἡ Δόξα ἦταν τοῦ μεγάλου κοσμοκράτορα, ἀγέραστη κι αἰώνια σὲ στεριά καὶ θάλασσα. Καὶ μόνο γιὰ Κεῖνης τὸν ἐρχομὸ ἔχυσε ὁ Πόλος τὸ Σέλας του, νὰ στρώση τὸν ἀθήρα μὲ τῆς πορφύρας τὸ χρῶμα. Δὲ ρωτοῦσε θέβαια γιὰ τὸ φθαρτὸ σῶμα, ἀλλὰ γιὰ τὴ μνήμη τοῦ ἀφέντη της. Καὶ τώρα στὴν ἀκριτή μου ἀπόκριση μανιασμένη ἔρριξε τὸ χέρι, ἓνα δασοτριχωμένο καὶ βαρὺ χέρι στὴν κόμπαστή, ἔπαιξε ζερβόδεξα τὴν οὐρά της κι ἔδειξε Ὁκεανὸ τὸν μαλακὸ Πόντο.

— Ὅχι, Κυρά, φέματα!... τρανοφώναξα μὲ λυμένα γόνατα.

Ἐκείνη μὲ κοίταξε αὐστηρὰ καὶ μὲ φωνὴ τρεμάμενη ξαναρώτησε:

— Ναύτη - καλεναύτη ζῆ ὁ βασιλιάς Ἀλέξαντρος;

— Ζῆ καὶ βασιλεύει ἀπάντησα εὐθύς. Ζῆ καὶ βασιλεύει καὶ τὸν κόσμο κυριεύει.

Ἄκουσε τὰ λόγια μου καλά. Σὰ νὰ χύθηκε ἀθάνατο νερὸ ἡ φωνὴ μου στὶς φλέβες της, ἀλλάξε ἀμέσως τὸ τέρας κι ἔλαμψε παρθένα πάλι χιλιόμορφη. Σήκωσε τὸ κρινάτο χέρι της ἀπὸ τὴν κόμπαστή, χαμογέλασε ροδόφυλλα σκορπώντας ἀπὸ τὰ χεῖλη της. Καὶ ἄξαφνα στὸν ὀλοπόρφυρον ἀέρα χύθηκε τραγοῦδι πολεμικὸ, λὲς καὶ γύριζε τώρα ὁ Μακεδονικὸς στρατὸς ἀπὸ τίς χῶρες τοῦ Γάγγη καὶ τοῦ Εὐφράτη.

Σήκωσα τὰ μάτια ψηλὰ καὶ εἶδα τ' ἀέρινα ποτάμια, τὰ σκοτεινὰ καὶ τὰ πράσινα, τὰ χρυσορόδινα καὶ τὰ γλαυκά, νὰ σμιγνῶν στὸν οὐραγὸ καὶ νὰ κάνουν Στέμμα γιγάν-

τιο. Ήταν κάμωμα του καιρού ή μήν ήταν απόκριση στο ρώτημα της άθνατης; Ποιός ξέρει. Μά σιγά-σιγά οι άχτινες άρχισαν να θαμπώνουν και να σήνουν μιá με τήν άλλη, λές κι έπαιρνε τὰ κάλλη μαζί της ή Γοργόνα στην άβυσσο.

Τώρα ούτε Στέμμα ούτε Τόξο φαινόταν πουθενά. Κάπου-κάπου σκόρπια σύγγεφα έμεγαν σταχτιά και κάτωχρα και μέσα στην ψυχή μου θαμπή και ξέθωρη ή πορφύρα της πατρίδας μου.

Με τὸ μπρίκι του καπετάν Φαράση άρμένιζα μισοκάναλα εκείνη τή νύχτα.

ΝΑΥΑΓΙΑ

Μόλις άράξαμε στη Στένη, ο καπετάν Ευρίχης πήρε τή θάρκα κι έτρεξε στο τηλεγραφείο. Δυὸ ήμέρες τώρα δέν ήδρεσκε ήσυχία. Τριάντα μίλια έξω από τὸ Μπουγάζι άντάμωσε τὸν «Ἀρχάγγελο», τὸ μπάρκο του, πὸν ήταν μέσα κυβερνήτης και γραμματικός τὰ δυὸ του αδέρφια. Δέν πρόφτασαν νά καλοχαιρετηθοῦν, νά εἰποῦν για τὸ φορτίο και τὸ ναῦλο τους και τοὺς χώρισε ὁ χιονιάς. Κατόρθωσε τέλος νά ὀρθοπλωρίση τὸ δικὸ μας και ὀλάκερο ήμερονύχτι θαλασσοδαρθήκαμε στ' ανοιχτά. Μά ὀταν μπήκε στο Βόσπορο, ρώτησε ὀλους τοὺς θαρκάρηδες, τοὺς πιλότους, ἀκόμη τοὺς κουμπάρους και τῖς κουμπάρες· ἀλλά τίποτε δέν έμαθε για τὸν «Ἀρχάγγελο». Τί νά έγινε; Φυλάχτηκε πουθενά; Πρόφθασε νά ὀρθοπλωρίση και κείνος ή έπεσε ἀπάνω στοὺς βράχους; Κι αν τσακίστηκε τὸ μπάρκο, σώθηκαν τουλάχιστον τ' αδέρφια του; Ὅλο τέτοια συλλογίζεται κι έχει συγγεφωμένο τὸ μέτωπο, τρέμουλο έχει στην καρδιά.

Ὅταν έφθασε στο τηλεγραφείο, ξέχασε μιá στιγμή τὸν πόνο του εμπρὸς στὸν πόνο τῶν άλλωνῶν. Κάτω στην αὐλή, ἀπάνω στῖς σαρακωμένες σκάλες και παραπάνω στ' ασάρωτα πατώματα κόσμος σάν αὐτὸν ἀνήσυχος· γυναίκες, άντρες, παιδιὰ πρόσμεγαν νά μάθουν ἀπὸ τὸ σύρμα

τήν τύχη τῶν δικῶν τους. Καί κείνο σώριαζε μὲ τὴν ταρ-
ναριστὴ φωνή του ἀκατάπαυτα θλίψη. Ὠνόμαζε πνιγμούς,
μετροῦσε θανάτους, ἔλεγε ναύαγια περιουσίας, χαμούς, συ-
νέπαιρνε χαρὲς κι ἐλπίδες σὰν δρόλαπας. Καί κάθε λίγο
ἀπάνω στὰ πατώματα, στὶς σκάλες κάτω καὶ παρακάτω
στὴν αὐλὴ θρῆνοι ἀκούονταν, κορμιὰ ἔπεφταν λιπόθυμα,
φωτιὰ κυλοῦσε τὸ δάκρυ.

Ὁ καπετὰν Εὐρίχης δὲν μπορούσε νὰ ὑποφέρῃ περισ-
σότερο τὸ δάσανο. Βιαζότανε νὰ μάθῃ καὶ τὴ δική του
μοῖρα. Ἐσπρωξε τὸν κόσμο ζερβόδεξα, ἀνέβηκε δυο-δυο
τὰ σκαλιά, ἔφθασε μὲ κόπο στὴ θυρίδα καὶ ρώτησε μὲ
δλότρημη φωνή:

— Γιὰ τὸν «Ἀρχάγγελο»... τὸ μπάρκο... μὴν ἀκούσατε
τίποτα;

— Τίποτα· τοῦ ἀπαντᾷ ξερὰ ὁ τηλεγραφητής.

— Τίποτα! πῶς εἶναι δυνατό; Ξαναρωτᾷ. «Ἀρχάγγε-
λο» τὸ λέν' ἔχει φιγούρα δέλφινά... ἔχει στὸ μεσανὸ κα-
τάρτι κόφα. Σπετσιώτικο χτίσιμο.

Καὶ κολλάει περίεργα τὰ μάτια στοῦ ὑπαλλήλου τὸ
πρόσωπο, αὐτιάζεται τοὺς κρότους ποὺ δγάζει ξερούς, συγ-
κρατητοὺς σὰν δοντοχτύπημα κρυωμένου ἢ μηχανή. Τὰ
σωθικά του λαχταροῦν, φεύγουν τὰ σανίδια ἀπὸ τὰ πόδια
του· ἔτοιμος νὰ λιποθυμήσῃ. Μὰ δὲν τὴν παραιτᾷ τὴ θέση
του. Τέλος σηκώνει ἐκεῖνος τὰ μάτια, τὸν καλοκοιτάζει
μιὰ στιγμὴ καὶ λέει μὲ φωνὴ ἀδιάφορη:

— Ναί... «Ἀρχάγγελος». Χάθηκε στὸ τάδε μέρος τῆς
Ρούμελης· κόπηκε στὰ δυό· ἢ πρῶμη του ρίχτηκε στοὺς
βράχους μὲ δυὸ παιδιὰ μέσα... Τὰ παιδιὰ εἶναι ζωντανά.

Ζωντανά! ἀναστήλωνεται ὁ καπετάνιος στὰ πόδια
του.

— Τὰ δνόματα; λέει μὲ φωνὴ σὰν χᾶδι· δὲν μπορούμε
τάχα νὰ μάθουμε τὰ δνόματα;

— Πέτρος καὶ Γιάννης.

Δόξα σοι ὁ Θεός! Πέτρος καὶ Γιάννης εἶναι τ' ἀδέρ-
φια του. Ζωντανὰ λοιπὸν καὶ τὰ δυό. Ζωντανὰ ἐκείνα,
θρύμματα τὸ ὀλοκαίνουργο σκαφίδι! Πάλι δόξα σοι ὁ
Θεός! Φτιάνουν ἄλλο μεγαλύτερο κι ὁμορφότερο. Φιλεύει
ἀνοιχτόκαρδος πέντε ποῦρα τὸν ὑπάλληλο· δίνει ἕνα μετζί-
τι κέρασμα στὸν ὑπηρετὴ· παρηγορεῖ γλυκομίλητος τὰ
θλιμμένα πρόσωπα: — Δὲν εἶναι τίποτα· ὄλοι καλά εἶναι·
ὄλα καλά!

— Ποιᾶς ἡλικίας τάχα νὰ εἶναι τὰ παιδιὰ; ρωτᾷ πάλι.

Ὁ ὑπάλληλος σκουντουφλιάζει: Μὰ τὸν παρασκότισε!
Γύρω ἀκούονται φωνὲς ἀνυπόμονες· σπρώχνει ὁ ἕνας τὸν
ἄλλον· θέλουν νὰ τὸν θγάλουν ἀπὸ τὴ θυρίδα. Ἐμαθε πῶς
ζοῦν τ' ἀδέρφια του· δὲν τοῦ φτάνει; Εἶναι κι ἄλλοι ποὺ
λαχταροῦν γιὰ τοὺς δικούς των. Ἄς μάθουν καὶ κείνοι
κατιτί! Μὰ ἐκεῖνος δὲν ἀφήνει τὴ θέση του.

— Ποιᾶς ἡλικίας τάχα; Ξαναρωτᾷ.

— Δέκα-δώδεκα χρονῶν.

Πάλι ἀπελπίζεται. Τ' ἀδέρφια του δὲν εἶναι τόσο μι-
κρά. Εἶναι ἀπὸ εἰκοσιπέντε κι ἀπάνω. Σκουντούφλης, κα-
τεβαίνει τίς σκάλες, δγαίνει ἀπὸ τὴν αὐλὴ, παίρνει τὸ βα-
ποράκι καὶ φτάνει στὰ Θεραπεῖα. Ἀποκεῖ μ' ἕν' ἄλογο
φτάνει στὸν Ἀϊ-Γιώργη, παίρνει τὴν ἀπρογιαλιά. Τὰ μά-
τια του ὀμπρίζουν. Ὁ ἥλιος παιγνιδίζει ἀκόμη σὲ ζαφει-
ρένιο οὐρανό. Ἡ θάλασσα λίμνη ἀπλώνεται ὡς τὰ οὐρα-
νοθέμελα. Ἡ γῆ ἀνθοσπαρμένη μοσχοβολᾷ. Μὰ ἡ ἀπρο-
γιαλιά μοιάζει μὲ νεκροταφεῖο. Κάθε βράχος καὶ νεκρο-
κρέβατο. Καράβια κομματιασμένα, βαρκοῦλες μισσοσπασμέ-
νες, σχοινιά, κατάρτια, φιγούρες, πανιά, εἰκονίσματα, πα-

δέλες, πιάτα, λιθανιστήρια, πυξίδες, χρυσόξυλα. Και μαζί χέρια, πόδια, κορμιά δίχως κεφάλια, κεφάλια δίχως κορμιά, άδεια καύκαλα, τρίχες χωμένες στίς σκισμάδες, μυαλά στουπιασμένα στήν πέτρα. Ένα τρεχαντηράκι όμορφοφκιασμένο, άγγελος πρόβαινε με πανιά και ξάρτια, λές κι άρμένιζε άνάερα. Και όμως ήταν καρφωμένο στο θράχχο, σφιλιασμένο τόσο καλά στήν πέτρα, πού ούδ' ένερό, ούδ' άνεμος μπορούσε νά περάση. Κι ένα σκυλί, στήν πρύμη δεμένο, γύριζε μάτια φωτιές, δάγκωνε τήν άλυσίδα του και τó νερό κοιτάζοντας άλύχταγε κι άλύχταγε, σά νά τó έβριζε πού χάλασε τ' όμορφοκάραβο.

Έκαμε άκόμη μερικά θήματα ό καπετάν Ευρίχης και έξαφνα βρέθηκε μπρός στο μπάρκο του. Έπρεπε νά είναι δικό του ξύλο, γιά νά τó γνωρίση. Ούτε κατάρτια, ούτε πανιά, ούτε σκαφίδι άπόμεινε πλιά. Μονάχα ή πρύμη του, και κείνη ξεσκλισμένη, κρατιότανε σέ δυό χάλαρα. Και γύρωθ' της πικρή νεκροπομπή άλλα ξύλα σκορπισμένα, κουπιά και άρμενα, άλλες καρίνες φαγωμένες, άλλα ποδόσταμα και σωτρόπια και σταύρωσες. Κι άκόμη γύρωθ' της άλλη πικρότερη συνοδιά! Βλέπει τó ναυκλήρο νεκρό στο πλάγι' βλέπει τούς ναύτες πέρα-δωθε σκορπισμένους, άλλους κολλιτσιδά άπάνω στα κοτρώνια, άλλους μισοσκεπασμένους με τόν άμμο, άλλους παιχνίδι τού νερού, δαρμός και φτύμα του. Κι άπάνω στα τουμπανιασμένα κουφάρια, στα πρόσωπα τά χασκογέλαστα, τά όρνια καλοκαθισμένα βύθιζαν τó ράμφος στή νεκρή σάρκα και στόν κρότο του πέταξαν κράζοντας, σά νά διαμαρτύρονταν πού τά ένόχλησε στο πλούσιο φαγοπότι.

Άρχίζει τώρα φριχτότερο τού καπετάνιου τó θάσανο. Έκείνα τά κουφάρια δείχνουν πώς κοντά βρίσκονται και τά δικά του. Θέλει νά δράμη, νά ψάξη όλούθε, μά δέν

τολμά. Κάτι μέσα τόν κρατεί, τά πόδια του καρφώνει στ' άχνάρια τους. Τέλος πάει και φαχουλεύει, βρίσκει ασούσουμα και τ' άδέρφια του. Τό ένα κοιτεται με τó κεφάλι συφιασμένο, τó άλλο έχει και τά δυό πόδια κομμένα στα γόνατα. Άγ δέν τού τό 'λεγε ή ψυχή, θέβαια δέ θά τά γνώριζαν τά μάτια του, όπως και τó μπάρκο. Άλλά τού τό είπε και τά καλογνώρισε. Και τότε τά μάτια του στέρεφαν' ούτε δάκρυα θγάζουν, ούτε σπαρταρούν. Τή θάλασσα μόνο κοιτάζουν πεισιμωμένα. Άξαφνα ό γρόθος σηκώνεται και πέφτει με όρμη, πού λές τρώμαξε και πιασπάτησε κείνη φοβισμένη.

Έπειτα σκύφτει και γλυκοφιλεί τ' άδέρφια του. Χαϊδεύει τους τά χτυπημένα κορμιά άνάλαφρα, σά νά φοβάται μήν τά ξυπνήση' κάτι τούς ψιθυρίζει μυστικά στ' αυτί, θές παρηγοριά, θές μακρυνήν ύπόσχεση. Έπειτα με τó λάζο άρχίζει και σκάφτει τόν τάφο τους. Παιδεύτηκε κάπου μιá ώρα στόν άμμο. Τόν άνοιξε καλά' άπίθωσε πρώτα τ' άδέρφια, έπειτα τó ναυκλήρο, κατόπι τούς ναύτες, κύλησε άπάνω πέτρες και χάλαρα. Έπειτα έπιασε πάλι τή στράτα του κι έφτασε στα Θεραπειά. Βρίσκει τó βαπόρι, έφτασε πάλι στο μπάρκο του.

— Έτοιμα; ρωτά τó γραμματικό.

— Έτοιμα.

— Βίρα άγκουρα!

Ό καπετάν Ευρίχης, άμίλητος, έπιασε τή θέση του στο κάσαρο κι έξακολουθήσαμε τó ταξίδι.

ΟΙ ΚΟΥΡΣΑΡΟΙ

Η «Παναγιά ἢ Κλεφτρίνα», τῶν κουρσάρων τὸ μύστικο, δίχως κατάρτι καὶ πανὶ κάθετα ἀραγμένο στὸ Κλεφταύλακο, σὰν θόας ποῦ χωνεῖται στοῦ δάσους τὰ πυκνόκλαδα. Κάτω ἀπὸ τ' ἄστρα τὸ πισσαλειμμένο σκαφίδι του, μὲ τὰ παραπέτα φελλοντυμένα, τὴν πρύμη καὶ τὴν πλώρη χαλκόφραχτη, μόλις ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ νερά καὶ τῆς ἀκρογιαλιᾶς τὰ χάλαρα. Τὰ τέσσερα καγονάκια τὰ μπρούτζινα, ποῦ κάνουν τὸ θρούχημά του τρόμο τῶν θαλάσσιων. Οἱ μπαλτάδες, ποῦ συχνοδάφονται στὸ αἶμα. Τὰ τρομπόνια, τὰ τσεκούρια, οἱ γάντζοι, ποῦ πιάνουν ἀητονύχια στὰ πλευρὰ τῶν караβιῶν, ὅλα εἶναι θαμμένα στὸ σκοτάδι. Μονάχα ποῦ καὶ ποῦ, ὅταν οἱ φωτιῆς ψηλώνουν περισσότερο καὶ χρυσαλείφουν πέτρες καὶ νερά, δείχνουν καὶ στὸ κατάστρωμα φίδια κουλουριασμένα τὰ σχοινιά, πεινασμένη τὴν κόψη τῶν ἀρμάτων, αἱμάτου λύθρου ἐδῶ καὶ κεῖ. Ἄλλο τίποτα.

Περίγυρα ψηλώνουν τοῦ Καβομαλιᾶ οἱ βράχοι, πέτρες ἀτόφιες, καὶ ὀρθοσκύβουν ἀπάνω του, λὲς θέλουν νὰ τὸ φυλάξουν ἀπὸ μάτι κακότροπο. Καὶ κεῖ, ξαπλωμένοι στὸ σκοτάδι ἢ συμμαζωμένοι στίς φωτιῆς, μαυρίζουν οἱ κουρσάροι, ἴσκιοι καὶ φαντάσματα. Εἶναι κάπου σαράντα ὅλοι ἕνας κι ἕνας διαλεχτοί. Πατρίδα τους τὸ κάθε νησί

τῆς Ἄσπρης Θάλασσας· τὸ κάθε πόρτο τοῦ Μωριᾶ καὶ τῆς Ρούμελης. Ἐρησκεία τους τὸ κούρσεμα· λατρεία τὸ μύστικο· ἀρχηγὸς ὁ καπετὰν Λαχτάρας, δράκος ἀχόρταγος στὴν κλεψιά καὶ στὸ αἷμα. Ξαπλωμένος κατάνακρα στ' ὄρθολίθι, τὶς πλάτες στηρίζοντας στὴ χορταριασμένη πλαγιά, ψηλαφᾷ τὰ ψαρὰ γένεια του καὶ κοιτάζει κάτω, θαλασσινὸς θεὸς ποῦ θέλει νὰ γνωρίσῃ τὸ ἀπέραντο κράτος του.

Δίπλα φωτιά πολύγλωσση ψηλώνει καὶ στοιχειώνει, ροκανίζοντας τὴν τροφή της καὶ σκορπᾷ χρώματα στὰ μαλαμοκαπνισμένα τ' ἄρματα, στὰ διαμαντοκόλλητα ἀλυσίδια, στὰ μεταξωτὰ θρακιά, τ' ἄσπρα ποδήματα, τὰ ρουμπινοστόλιστα δαχτυλίδια του. Ἀνάμεσα στὰ πόδια του λουφασμένος ὁ Καρακαχπές, μαυρομάλλης καὶ φουντουραδάτος, κοιτάζει κατὰματα σὰ νὰ τὸν ρωτᾷ τί συλλογίζεται, σὰ νὰ τοῦ ὑπόσχεται πὼς ὅλοι κι ἂν τὸν ἀρνηθοῦν, αὐτὸς θὰ μείνῃ πάντα πιστὸς ὡς τὸν τάφο του.

Ἔτσι τὸ συνηθίζει νὰ κάθεσαι στὴ μαύρη πέτρα, μὲ τὴν φωτιά δίπλα καὶ στὰ πόδια τὸ σκύλο του ὁ καπετὰν Λαχτάρας. Νὰ κάθεσαι, νὰ τσιμπουκίζῃ καὶ νὰ συλλογίζεται. Τί συλλογίζεται; Ὅχι βέβαια τὴ γυναῖκα καὶ τὸ μοναχοπαῖδι του ποῦ τὰ ἔχει σφαλισμένα στὸν Πύργο τοῦ Φοινῆ. Οὔτε τὰ τόσα αἵματα καὶ τὰ λόγια, ποῦ παρακαλώντας τον θερμὰ λέγε οἱ σκλάβοι του, πρὶν σκύψουν τὸ κεφάλι στὸν ἀσπλαγχο λάζο του. Μὰ τώρα οὔτε καὶ τὰ πολλὰ πλούτη: βαρέλια τὰ φλωριά, ἄρμάθες τὰ κολονάτα, στέρνες ἀστέρευτες τὰ δουβλόνια, τ' ἀσημοκάντηλα, τὰ λιθοκόσμητα πουκάμισα τῶν ἀγίων ἄρματα τ' ἀξετίμωτα· στοῖβες ἀπάτητες τὰ γουναρικά, οἱ τσόχες, οἱ σελτέδες, τὰ τουλουπάνια, τὰ μεταξωτά, τὰ σαμούρια καὶ τὰ λαχούρια. Καὶ κείνα καλὰ κάθονται κλεισμένα στὶς ἄφωνες σπηλιές καὶ δὲν ἔχουν μάρτυρα παρὰ τὸ Θεὸ καὶ τὰ χέρια του.

Μιά ἑδομάδα τώρα κάτι ἄλλο τὸν δαιμονίζει καὶ τὸν κρατεῖ ἀνήσυχο. Ὁ Τρακάδας, ὁ βλάμης του. Τὸν εἶχε βλάμη στὸ Βαγγέλιο, κουμπάρο στὸ παιδί του, δεξὶ χέρι στὸ κούρσο, ἀρχηγὸ στὸ πλήρωμα, δῆμο στους σκλάβους του. Πέντε χρόνια κλειστά. Ἀκόμη τὸν εἶχε σύντροφο στὰ προσωπικά του κακουργήματα. Ἐκεῖνος κάθε φορὰ τὸν ἀπάλλαττε, μὲ μιὰ του μαχαιριά ἢ καὶ μιὰ πέτρα στὸ λαιμό, ἀπὸ κάθε ἀνυπόταχτο εἶτε δύστροπο σύντροφο. Πόσοι καὶ πόσοι δὲν πλάγιασαν ἔτσι ἀξύπνητα! Πόσα μερίδια χοντρά δὲν ἄραξαν ἔτσι στὶς ἀποθήκες τοῦ καπετὰν Λαχτάρας, ἀντὶ νὰ φτάσουν στὰ σπίτια ἐκείνων καὶ νὰ στολίσουν τὶς γυναῖκες τους! Τώρα ἦρθε καὶ ἡ δική του σειρά. Τὸν ξεπάστρεψε μὲ μιὰ ψίχα φαρμάκι. Μὰ τί νὰ γίνῃ; Ποιὸς τοῦ εἶπε νὰ μάθῃ ὅλα του τὰ μυστικά; Ποιὸς τοῦ εἶπε νὰ ξέρῃ ὅλες τὶς κρυφῶνες του; Ἐπρεπε νὰ τὸ ἔξη πάντα στὸ νοῦ. Ἡ φτελιά, ποῦ πάει καὶ ριζώνει στὴν ἄκρη τοῦ ποταμοῦ, καλὰ δροσίζει τὶς ρίζες στὸ νερό, μεστώνει καὶ θεριεύει καὶ μὲ τὴν γειτονιά του περηφανεύεται. Μὰ γρήγορ' ἀργὰ θὰ λυώσουν μιὰ ἡμέρα τὰ χιόνια στὰ βουνά, θὰ κατεβάσῃ τὸ ρέμα κλωθογύριστο καὶ θὰ συνεπάρῃ στὸ θυμὸ του καὶ τὴ φτελιά τὴ γειτόνισσα. Τί σοῦ φταίει ὁ πόταμος;

Ἔτσι φροντίζει νὰ δικαιολογηθῇ ὁ καπετὰν Λαχτάρας. Μὰ δὲν ἠσυχάζει καθόλου. Δὲν ἠσυχάζει, γιατί καὶ ὁ Τρακάδας δὲν ἠσυχάζει στὸν τάφο του. Οἱ φόνοι καὶ τὰ κρῖματα ἔπλεξαν πλοκὸ καὶ δὲν ἀφήνουν τὴν ψυχὴ νὰ διαβῇ τὸ τρίχινο γεφύρι στὸν Κάτω Κόσμο. Φορτωμένη μὲ χοντρές ἀλυσίδες, σκλάβοι σέρνεται στους τόπους ποῦ κριμάτισε, θρηνολογεῖ καὶ δέρνεται βαρύγγωμη καὶ ἀλύτρωτη πάντα. Μὲ τὸ βουργιάλι στὴν πλάτη καὶ στὸ χέρι τὸ πόδα, γυρίζει ὁ κουρσάρος τὰ τρίστρατα, φάντασμα σκυ-

θρωπό και άμιλητο. Πολλοί γνώριμοί του θέλησαν να μλήσουν μαζί, τόν έκραξαν να τόν κεράσουν στο κρασσοπουλειό, πάσχισαν να τόν μπάσουν στην έκκλησιά.

Μά εκείνος φεύγει μακριά, σβήνει από κοντά τους, σύγνεφο βαρύ, σκοῦσμα και θλίψη αφήνοντας γύρω του. Και κάθε νύχτα τέτοια ὥρα ἔρχεται στο βλάμη του με τὸ γιαταγάκι γυμνὸ στο δασοτριχωμένο χέρι, με τις ραντίδες αἱμάτου στο πρόσωπο και τὴ σκούφια του ἀπλώνει ζητώντας μερδικό, ὅπως ἔκανε και ζωντανός. Και ὁ ἄτρομος καπετάνιος, νευρικός, ψηλαφᾷ τὰ γένεια του, τινάζει τὸν καπνὸ τοῦ τσιμπουκιῦ σύγνεφο ἐμπρός ἐλπίζοντας να κρύψει τὸ ἐνοχλητικὸ φάντασμα.

—“Ἐ, παιδιά! ὀρθοὶ στο κούρσο! θέλει να φωνάξει ὅπως πάντα τὴν ὥρα τῆς προσβολῆς.

Μά ὁ λάρυγγας του ἀγκαθόφραχτος κουρελιάζει τὴ φωνή, τὴ θγάνει ἀναρθηρὴ και ἀσχημάτιστη. Και σύγκαιρα, ἠχάει, τὸ σκότος σχίζει πύρινη σφυριγματιὰ, τρανή και χαλκόστομη, σὰ να σαλαγάη κοπάδια ὁ Σαρίγκαλος. Ἀκούεται δοῦπος βαρύς, σάρας κύλημα, ἕνας κρότος κουφός και συγκρατητός, σὰ να πῆραν ζωὴ τὰ πορολίθαρα. Και μέσα στή σαλαλοή, φωνὴ σὰν κουκουβάγιας ἀνάκρασμα, ἀκούεται να λέη:

Τάω - τώ!

και πίσω δὲν κοιτῶ!

Τ' ἀχνάρια μου πᾶνε μπροστά

και γὼ γυρίζω πίσω!

“Ἐλα, βλάμη, σήκω,

σήκω να μοιράσουμε!...

Ἐ καπετὰν Λαχτάρας πνίγεται τώρα στὸν ἴδρωτα.

Γνώριμη τοῦ εἶναι ἡ φωνή, γνώριμη ἡ σφυριγματιὰ και ἡ σαλαλοή. Δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν Τρακάδα τὸ βλάμη του. Ἐρχεται ἀπόψε με περισσότερη μάνητα, με φριχτότερη συνοδεία. Δὲν κρατεῖ στο χέρι γυμνὸ τὸ γιαταγάκι του· δὲν ἔχει αἱματωμένο τὸ πρόσωπο. Τὸ φτωχικὸ θουργιάλι του φορεῖ και κρατεῖ στο χέρι τὸ θρυμματισμένο ραβδί του. Μά ἔχει τόσο ἄγριο πρόσωπο· τὸ βλέμμα τόσο πικρό· τόσο καμπουριασμένο, μικρὸ και ἐλάχιστο τὸ κορμί, πὺ μπορεῖ να τρομάξει και δράκο. Παράλυτος κάθεται ὁ καπετάνιος στο θράχο του. Θέλει να σύρη τὸ χέρι στ' ἄρματα και τὸ χέρι στέκει ἀκίνητο σὰν ἀλυσοδεμένο στήν πέτρα. Θέλει να θγάλη φωνή· μα τοῦ εἶναι ἀδύνατο. Γυρίζει τὸ βλέμμα ζερβόδεξα να ἰδῆ τοὺς συντρόφους και ξεχωρίζει μαύρους ἴσκιους, πὺ τρέχουν και πηδοῦν ἀναμαλλιασμένοι, θεότρελλοι ἀπὸ τὸ φόβο τους. Ἄλλοι γκρεμίζονται στή θάλασσα· ἄλλοι χώνονται στίς σπηλιές· ἄλλοι παίρνουν τὰ πλάγια· ἄλλοι ἀνεβαίνουν κατάρραχα και ἀκόμη τρέχουν να φύγουν ἀόρατο ἔχθρο. Ρίχνει ἐλέμμα στο σκύλο του, θέλει να τοῦ θυμίση τὴν παλιὰ ὑπόσχεση. Μά και κείνος ἀναμαλλιάρης, ὀλότρεμος, γρούζει μόνο και πάσχει να χωθῆ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ ἀφέντη του. Ὅσοσο κοντά του, τόσο κοντά πὺ να αἰσθάνεται τὸν ἀνασασμὸ λίδα στο πρόσωπο, πὺ να πέφτη Καδομαλιάς ὁ ἴσκιος στο στήθος του, στέκεται μικρομέγας ὁ Τρακάδας· με γέλιο τὸν κοιτάζει κατάρραχα, τὸν περιχύνει με τὴν ἀγριόχρωμη φωνή του:

Τάω - τώ!

και πίσω δὲν κοιτῶ!

Τ' ἀχνάρια μου πᾶνε μπροστά

και γὼ γυρίζω πίσω!

Ἔλα, βλάμη, σήκω,
σήκω νὰ μοιράσουμε!...

— Νὰ μοιράσουμε τί; ρωτᾷ ὁ καπετάνιος. Θέλεις τὰ ροῦχα μου; Θέλεις τ' ἄρματα καὶ τὰ χρυσαφικά μου; Δικά σου εἶμαι· δικός σου εἶμαι καὶ γώ. Μπροστά σου μ' ἔχεις ἄβουλο καὶ ἀκυδέρητο. Μὴ ζητᾷς ὅμως τὰ πλούτη τὰ κρυμμένα. Τὰ ξέρεις καὶ τὰ ξέρω. Μὴν τὰ ζητᾷς!

Τὸ εἶπε - δὲν τὸ εἶπε, τὸ ἄκουσε ὁ θρυκόλακας. Ἄναβρουσε τὸ γέλιο τρανταχτὸ ἀπὸ τὰ φτωχὰ στήθη του. Καὶ εἶδε ὁ Λαχτάρης σκελετωμένο χέρι ν' ἀπλώνη ἀπάνω του, νὰ τὸν σηκώνη στὸν ὦμο. Εἶδε τ' ἀστέρια κινούμενα ἀπάνω του, σὰν γοργοκάραβα μὲ τὰ πανιά γεμάτα. Ποῦ πᾶνε τ' ἀστροκάραβα μὲ τὰ πανιά γεμάτα; Στὸ κοῦρσο πᾶνε. Στὸ κοῦρσο καὶ τὸ αἷμα τρέχει κι αὐτός.

— Ἔ, παιδιὰ, ὀρθοί! θέλει νὰ φωνάξῃ ὅπως πάντα σὴν ὥρα τῆς προσβολῆς.

Μὰ τίποτα δὲ βλέπει γύρω του· τίποτα ζωντανὸ μέσα στὸ μύστικο! Ὅλα κοίτονται λουφασμένα: τὰ κανονάκια τὰ μπρούτζινα, οἱ αἱματοθαμμένοι μπαλτάδες, τὰ τρομπόνια, τὰ τσεκούρια, οἱ γάντζοι. Κοίτονται λουφασμένα, σὰ νὰ τὰ ἔχη σύγκροο. Φαίνονται τρομαγμένα, δίβουλα καὶ κείνα σὰν τοὺς κουρσάρους πρὶν καὶ σὰν τὸν Καρακαχπέ. Κανείς δὲν ἔρχεται νὰ τὸν βοηθήσῃ, κανείς δὲν τολμᾷ νὰ κράξῃ στὸ βλάμη του: φτάνει! Καὶ κείνος, ἀφέντης ἑκεῖ μέσα, τρέχει ἀφύσ ἀπὸ πρῦμη σὲ πλώρη, δένει τὸν σφιχτὰ στὸν ἀργάτη μὲ τὰ σχοινιά, σηκώνει στὴ μέση τὸ κατάρτι, ἀπλώνει τὸ πανί, λύνει πρυμόσχοινα. Καὶ πάλι τὸν κοιτάζει κατὰματα, ρίχνει πάλι τὴν ἄγρια λαλιά του:

Τάω - τώ!
καὶ πίσω δὲν κοιτῶ!

Τ' ἀχνάρια μου πᾶνε μπροστά
καὶ γὼ γυρίζω πίσω!

Ἔλα, βλάμη, σήκω,
σήκω νὰ μοιράσουμε!...

Ἄσκι ἔγινε τώρα τὸ σκελετωμένο σῶμα τοῦ Τρακάδα καὶ ἀμόλυσε δυνατὸ ἄνεμο. Φούσκωσε ἀμέσως τὸ ράθυμο πανί, ἀναταράχτηκε ἡ θάλασσα καὶ τὸ μύστικο πέταξε ἀπὸ τὸ Κλεφταύλακο στ' ἀνοιχτά.

Ὁ καπετάν Λαχτάρης βλέπει γύρω τίς στεριᾶς νὰ πιωδρομοῦν, σκοτεινὰ σύγνεφα στὸ φύσημα τοῦ βοριά. Βλέπει τὸ κύμα νὰ τὸν καθαλᾷ. Βλέπει ἀπάνω σπαθὶ ἀκονισμένο τ' ὀλοφούσκωτο πανί, πνίγεται καὶ μανίζει ἀπὸ τὴν ἀπελπισιά. Τί θὰ γίνη! Ποῦ τὸν στέλνει σφιχτοδεμένον ἔτσι ὁ μισητὸς σύντροφος; Πάσχει νὰ λύσῃ τὰ σχοινιά, θέλει νὰ φωνάξῃ· μὰ εἶναι ἀνίκανος. Φυσᾷ καὶ βράζει μέσα του ἡ κόλαση. Φυσᾷ καὶ βράζει, μὰ δὲν μπορεῖ ν' ἀλαφρωθῇ. Βούλεται — πασχίζει καὶ τέλος θγάνει βρούχημα τὴν κατάρτα:

— Σύρε στὸ σαββατιανὸ λύκο! Σύρε!...

Μὲ τὴν κατάρτα ἔσπασαν τὰ δεσίματα. Πήδηξε ὀρθὸς ὁ καπετάνιος καὶ τρέχει ἀναμαλλιάρης νὰ φύγῃ τὸ θρυκόλακα. Πηδᾷ φαράγγια, σέρνεται σὲ ρεματιές, πλαγιᾶς ἀνεβαίνει, κατεβαίνει σάρες, πηδᾷ καὶ φεύγει σὰν ζάρκαδος. Πίσω του ὁ Καρακαχπές ἀναμαλλιάρης καὶ κείνος ρίχνεται στὰ βήματά του.

— Φεύγα! τοῦ λέει.

Ἐεσχίζει του τὴ θράκα μὲ τὰ δόντια του. Ἐχθρὸς ἔγινε τώρα ὁ ὑποταχτικὸς κι ὁ σύντροφος! Καθὼς τὸν βλέπει ἔτσι ὁ καπετάν Λαχτάρης, παίρνει τὸ ἀλύχτημα γιὰ φωνὴ τοῦ βλάμη του· γνωρίζει στὴ λάμψη τῶν ματιῶν τὴν

ἀγριόθυμη φλόγα τοῦ Τρακάδα. Καὶ φεύγει ἀκόμη μὲ γόνατα παραλυμένα· μὲ κομμένη φωνή. Πηδᾶ φαράγγια, σέρνεται σὲ ρεματιές, πλαγιές ἀνεβαίνει, κατεβαίνει σάρες. Διπλὸ μπλούμι! ἀκούστηκε ἄξαφνα στὴ ρίζα ἐνὸς βράχου καὶ ἡ θάλασσα ἔκλεισε γιὰ πάντα τὰ μάτια τους.

Μὰ σύγκαιρα ἄλλα μάτια ἢ ἀνατολὴ ἀνοιξε ἀντίκρου καὶ ἡ πλάση ἀναγάλλιασε. Τρέμουν ρουμπίνια στὰ νερά, παίζουν σμαράγδια στοὺς κάμπους. Τὸ σῶμα τοῦ Λαχτάρα ποντοπλάνητο, ἀδερφωμένο μὲ τὸν Καρακαχπέ τὸ σκύλο του, τρομάζει τώρα τοὺς θαλασσινοὺς. Καὶ κάτω στὸν κάμπο τοῦ Λαχιοῦ ἀναπαύεται γυμνὸ καὶ φτωχικὸ τὸ σκέλεθρο τοῦ Τρακάδα.

ΤΕΛΩΝΙΑ

πάνω στὰ λυχνανάμματα εἶδα φανὸ μπροστά μου τὴ φωτιὰ τοῦ Στρόμπολι. Ὁ νότος παλληκᾶρι ἔσπρωξε τὴν «Ἁγία Μαύρα» μου ἀπὸ τὴ Μαρσίλια ὡς ἐδῶ μὲ δέκα-δώδεκα κόμπους τὴν ὥρα. Πέρασα καλὰ τὸν Καβοκόρσο — Μάνη σωστὴ στὸ χῶμα καὶ στοὺς ἀνθρώπους της· ἄφησα βουβὴ τὴν Καπρέα· τὴν Ἔλβα μὲ τὰ ψηλὰ βουνά, τὴ Σπιανόζα δασωμένη, τὸ Μοντεχρήστο ξερὴ καὶ ἄχαρη πυραμίδα πίσω μου. Τώρα ὁμως κλαψομοίρης γέροντας ἄρχισε νὰ ζαρώνη τὰ φρύδια του. Ὁ σιρόκος ἔδγαζε στοιχειὰ καὶ κύματα. Ὁ οὐρανὸς συγνεφοσκεπασμένος, θεοσκότεινος, χαμήλωσε ὡς τὰ ξάρτια, ἔπνιξε ὅλα στὴν καταχνιά. Τὸ κατάστρωμα γλίστραε σὰ νὰ ἦταν πλυμένο μὲ σαπουνάδα. Τὰ σίδερα, τὰ κατάρτια, ὁ ἀργάτης, τὸ δοιάκι βουτηγμένα στὸν ἴδρωτα, μούσκεψαν τὰ πανιά· τὰ σχοινιά φούσκωσαν παραχορτασμένα σὰν φίδια.

— Μπρέ!

Δὲν μοῦ ἄρεσαν καθόλου τὰ σημάδια του. Εἶπα νὰ κλείσουν καλὰ τ' ἀμπάρια καὶ νὰ καθήσῃ ὁ Κριτσέπης στὸ τιμόνι. Ἦσα πλῶρη ὁ φανὸς τοῦ Στρόμπολι.

— Καλὸ πνίξιμο! ἀκούω πίσω μου στριγγιὰ φωνή.

Σπασμοὶ μ' ἔπιασαν. Τὴ γνώριζα πολὺ καλὰ τὴν κα-

ταραμένη φωνή. Δέν ήταν άλλη παρὰ τοῦ Κάργα, τοῦ παιδικοῦ μου φίλου καὶ συντρόφου στή σκοῦνα.

Μαζί του βύζαξα τὸ γάλα τῆς μάννας μου, μαζί ἀνατράφηκα στή σκοῦνα τοῦ πατέρα μου· μονόημερα ἴδρωσαν οἱ τρίχες στὰ χεῖλη μας. Ἡ μάννα του πέθανε πρὶν νὰ τὸν ἀποκόψῃ. Ὁ πατέρας του πνίγηκε στὸ Καβοντιλάρμε τῆς Καλάβριας πρὶν νὰ τὸν χαρῆ παλληκάρι. Ἀπόμεινε ὄρφανὸς καὶ πεντάφτωχος. Ὁ δικός μου τὸν πῆρε στὸ σπίτι, μᾶς ἀδέρφωσε. Μαζί στὸ σχολεῖο, μαζί στὸ παιχνίδι. Πάντα οἱ δυὸ μας. "Ὅχι δυὸ φέματα" οἱ τρεῖς μας ἔπρεπε νὰ εἰπῶ. Γιατὶ καὶ τὸ Σμαρῶ ἦταν μαζί μας πάντα, τὸ Σμαρῶ, ἀκριθὴ χαρὰ καὶ μοναχὸς καυγᾶς μας.

"Ἄξαφνα ὅμως μᾶς ἀδραξε ὁ πατέρας καὶ μᾶς ἔρριξε στὴν «Ἁγία Μαύρα». Μᾶς μάγεψε ἡ θάλασσα. "Ὅλες οἱ κουθέντες μας γιὰ τὰ πλεούμενα. "Ὀνειρό μας ἦταν νὰ μποῦμε σὲ μεγάλο καράδι, ἓνα μπάρκο, μὴ νάβα, σὲ μεγαλύτερο ἀκόμη! Νὰ θάνῃ μέσα χίλια κοιλὰ πέντε, δέκα, ἑκατὸ χιλιάδες κοιλὰ. Καὶ νὰ ἔχῃ πολλὰ πανιά· δάσος, κατάρτια, σχοινιά - σύρματα! Καὶ νὰ ταξιδεύουμε μακριά, πολὺ μακριά, σὲ ἀπέραντα πέλαγα, πίσω τοῦ ἡλίου. Καπετάνιος ἐγώ, καπετάνιος ἐκεῖνος, νὰ σμίγουμε στή βόλτα καὶ νὰ χαιρετιόμαστε:

- "Ἐ, ἀπὸ τὸ μπάρκο!... ποιὸς καπετάνιος;
- Ὁ Μῆτρος τοῦ Τράχηλα!
- "Ἐ, ἀπὸ τὴ νάβα!... ποιός;
- Ὁ φίλος τοῦ Μῆτρον· ὁ Λάμπρος Κάργας.
- Καὶ γιὰ ποῦ με τὸ καλό;
- Γιὰ τὴν Ἀμέρικα... Καὶ σεῖς;
- Γιὰ τὴν Αὐστράλια.
- Τί φόρτωμα;

— Μοσχοκάρυδα, θανάνας, καφέδες, ζαχαροκάλαμο... Καὶ σεῖς;

— Διαμαντόπετρες, μπιρλάντια, μεταξωτά, κεχριμπάρι, φίλντισι!

Καὶ ὅταν τελείωνε τὸ ταξίδι, θὰ γύριζε καθένας στὸ νησί φορτωμένος κολονάτα.

— Καὶ σὰ γυρίσης πίσω; ρώταε ἓνας τὸν ἄλλον.

— Θὰ πάρω τὸ Σμαρῶ γυναῖκα μου.

Τέλος, ὅταν ἀπέθανε ὁ καπετάν Τραχήλης, ἔγινε σύντροφος στή σκοῦνα ὁ Κάργας. Ἀλλὰ μόλις κλείσανε τὰ συμβόλαια, μπῆκε μέσα διαφορετικός.

— Τὸ δοιάκι, λέει, δὲ μ' ἀρέσει.

— Γιατί;

— "Ἐτσι· ἔχει κεφάλι φιδιοῦ. Νὰ τὸ κάνουμε σκυλιοῦ.

— Μὰ τί σὲ πειράζει φίδι - σκυλί; Τῆ δουλειά του τὴν κάνει.

— Δέν τὴν κάνει.

Καὶ φράπ! στή φωτιά τὸ δοιάκι. "Ἐκαμε κεφάλι σκυλιοῦ.

"Ἐπειτα ἄρχισε γιὰ ὅλα τοῦ карабиоῦ. Πᾶνε οἱ μπαμπάδες, πᾶνε οἱ μουρσοί, πᾶνε τὰ πόμολα. Εἴχαμε φιγούρα ἓνα Μακεδόνα· δέν τοῦ ἄρεσε.

— Νὰ βάλουμε, λέει, δέλφινα.

"Ἐβαλε δέλφινα. Τὸ πομπρέσο εἶχε σκαλισμένον ἓνα σταυρὸ στήν ἄκρη.

— "Ὅχι σταυρὸ, λέει· λουλούδι θὰ βάλω.

— Μὰ τί σὲ πειράζει σταυρὸς - λουλούδι; "Ἴδιο εἶναι.

— "Ὅχι· καλύτερα λουλούδι.

"Ἄλλα ἔξοδα πάλι. "Ἐβαλε στὸ πομπρέσο λουλούδι. Τὸν ἀργάτη τὸν ἔβαψε πράσινο, τὴν κάμαρη κόκκινη· τὸ μαγεριὸ κατὰμαυρο· τὰ κατάρτια κίτρινα. "Ἐπειτα ἤθελε

νά θάψη και τὸ σκαφίδι. Ἦταν γαλάζιο, φρεσκοβαμμένο.

— Ὅχι, γαλάζιο, λέει· κάτασπρο εἶναι ὁμορφότερο.

— Μὰ τὸ ἄσπρο λερώνει εὐκολα. Ἐπειτα δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀκόμα.

— Ἐχει - δὲν ἔχει θὰν τὸ θάψω. Δὲν μπορῶ νὰ τὸ βλέπω μὲ τέτοιο χρώμα. Στὸ στομάχι μου κάθεται.

Τί νὰ τοῦ εἰπῶ; εἶχε μανία στὸ ἀλλαγμα. Τὸ κεφάλι του ἴδιος μπούσουλας· οὔτε κάρτο δὲν ἔμενε στὴ θέση του. Ἀπὸ τ' ἄψυχα ρίχτηκε σὲ λίγο καὶ στοὺς ἀνθρώπους. Ἐδιωχνε τὸν ἕνα, ἔπαιρνε τὸν ἄλλο, ἔδριζε τὸν τρίτο.

Ἐπειτα ρίχτηκε στὸν παραδόσκυλο τὸ Ζέπο μας, πού τὸν εἶχε ὁ μακαρίτης μιὰ ζωὴ μαζί του! Τὸν ἔδερνε, τὸν κλωτσοῦσε, τὸν ἄφηνε νηστικό. Τέλος μιὰ νύχτα τὸν ἔπνιξε μισοκάναλα κι ἔφερε ἀπὸ τὴ Μεσσήνα ἕνα κοπρόσκυλο πού βαρυόταν καὶ ν' ἀλυχτήση.

— Μωρέ, γιατί, βλάμη; τὸν ρωτῶ.

— Ἔτσι· δὲν τὰ θέλω τέτοια στὸ καράδι μου.

Στὸ καράδι του! Δὲν κρατήθηκα περισσότερο.

— Ἀκουσε, Λάμπρο· τοῦ λέω. Ἐγὼ δὲ σ' ἔβαλα ἀφέντη ἐδῶ μέσα· σ' ἔβαλα σύντροφο.

— Σύντροφο, μοῦ ἀπαντᾷ με θυμό, γιὰ νὰ σοῦ ἀνοίξω τὰ μάτια.

Τώρα κατάλαβα! Δὲν ἔχει μονάχα μανία στὸ ἀλλαγμα παρὰ κάτι περισσότερο. Ἦθελε νὰ φαίνεται στὴ σκούνα μοναχὸς παραβοκύρης. Τὸν ἔτρωγε τὸ ἐγὼ του. Τόσο ξιπάστηκε μὲ τὸ καπετανλίκι ὁ χοντροναύτης, πού πίστεψε πὼς ἦταν πορφυρογέννητος. Ὅλα τὰ ἤξερε καὶ ὄλα τὰ ὤριζε. Γῆ, θάλασσα, οὐρανός, πλεούμενα, ὄλα δικά του. Κι ἂν δὲν ἦταν δικά του, δὲν ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀλλουνοῦ! Μοναδικὸς στὸ εἶδος του, μοναδικὸς στὴν τέχνη του.

Ἀπελπισία μ' ἔπιασε. Πέταξε ἡ ὄρεξη γιὰ τὴ δου-

λειά, πέταξαν τὰ ὄνειρα. Ὁ ἀητὸς ἔχασε τὰ φτερά του κι ἔμεινε χεροδούλης καὶ ψωμοζήτητης στὴ γῆ. Ψωμοζήτητης, μὰ πονόφυχος. Ἦξερα ποιὸς μοῦ φαλίδισε τὰ φτερά καὶ ὁμως λυπόμουν νὰ τὸν διώξω. Μᾶς ἤρθαν δύσκολες χρονιές. Πάθαμε ζημιές στὰ ταξίδια. Ἄν ἤθελα νὰ χαλάσω τὴ συντροφιά, δὲ θὰ ἔπαιρνε ὁ Κάργας οὔτε τὸ ἀπόθεμα. Ἄς πάη νὰ χαθῆ! σκέφτηκα. Ὁ πατέρας μου τὸν ἔκαμε ἀνθρώπο· δὲν πρέπει ἐγὼ νὰ τὸν καταστρέψω.

— Τί λόγο εἶπες, βλάμη! τὸν ρωτῶ τώρα.

— Τὸν εἶπα· μοῦ ἀπαντᾷ μὲ θυμό. Φοβᾶσαι μὴν ἀληθέ-
ψη; Μὴ φοβᾶσαι!...

— Μπᾶ· τί νὰ φοβηθῶ; ψιθύρισα κάνοντας τὸν ἀδιάφορο. Μὰ γιατί νὰ εἰπῆς τὸν κακό σου λόγο;

— Τὸν εἶπα. Μὰ δὲ μοῦ λές; Ἀλήθεια παίρνεις τὴ Σμαρῶ γυναίκα;

Καὶ χωρὶς νὰ περιμένῃ ἀπάντηση, ἔβγαλε ἕνα τσαλακωμένο χαρτί, σίμωσε στὸ φανὸ τῆς πυξίδας καὶ διάβασε τρεχάτα:

«Τὸ Σμαρῶ, παιδί μου, δὲν εἶναι γιὰ σένα. Ἡ Μαρῖο τοῦ καπετὰν Τραχήλη τὴν ἀρρεθώνιασε μὲ τὸ γιό της τὸν προστάτη σου. Ἐπειτα μάθε καὶ τὴ δική μου συμβουλή. Μὴν ἀπλώνῃς τὸ χέρι σου ἐκεῖ πού δὲ φτάνεις. Τί ἔχεις νὰ κάμῃς ἐσὺ μὲ τὸ κορίτσι τοῦ καπετὰν Πανώριου; Ἐκεῖνο εἶναι παραβοκυροπούλα καὶ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ πάρη παραβοκύρη».

— Τ' ἀκούς! μοῦ λέει· δὲν εἶναι φέμα, ἔ;

— Ὅχι, βέβαια· δὲν εἶναι φέμα, τοῦ ἀπάντησα ἤσυχος. Ἐέρεις πὼς τὸ Σμαρῶ τ' ἀγαποῦσα ἀπὸ τότε πού εἴμασθε μικρὰ παιδιὰ.

— Καὶ γὼ τ' ἀγαποῦσα, εἶπε κείνος. Καὶ γὼ ἀπὸ τότε τ' ἀγαποῦσα καὶ τώρα τ' ἀγαπῶ καὶ θὰν τ' ἀγαπῶ ὅσο

ζῶ και ζεύω! Νά μὴν ἀπλώνω ἐκεῖ πού δὲ φτάνω! Καὶ γιατί δὲ φτάνω ἐγὼ στὸ Σμαρῶ; Σὲ τί εἶσαι σὺ καλύτερος ἀπὸ μένα; Τ' ἔχεις περισσότερο; Καραβοκύρης ἐσύ, καραβοκύρης καὶ γώ. ἴσα τὴν ἔχουμε τὴ σκοῦνα. Μισή και μισή. Θές τώρα νά πάρω τὸ μπαλτᾶ και νά τὴ χωρίσω στὴ μέση;

Σηκώθηκε ἀγριοπρόσωπος, γύρισε τὰ μάτια του ζερβόδεξα, σὰ νὰ ζητοῦσε τὸ μπαλτᾶ νά χωρίση στὴ μέση τὴ σκοῦνα. Εἶδα πὼς ἦταν νά πάρη τέλος ἡ κουθέντα μας. Ἦθελα ὅμως και νά τὸν πειράξω λιγάκι.

— Τί τὰ θέλεις αὐτά; ψιθύρισα. Τὸ Σμαρῶ μὲ παίρνει, γιατί μ' ἀγαπᾶ.

— Σ' ἀγαπᾶ! Ἐκείνη σ' ἀγαπᾶ!... Ἐσένα!... Χρ!...

Νά εἰπῶ τὴν ἀλήθεια, τὸν λυπήθηκα. Δὲν πίστευα πὼς ἀγαποῦσε τόσο τὸ Σμαρῶ. Σὲ τέτοια διαστρεμιμένη ψυχὴ δὲν πίστευα νά χωρῆ τόση ἀγάπη.

Γύριζα στὸ κάσαρο μὲ τὰ χέρια πίσω, συλλογισμένος. Ἄξαφνα νιώθω νά τραβᾶ κάποιος τὸ μουσαμᾶ μου. Στρέφω και τὸν βλέπω νά μοῦ δείχνη κάτι μὲ τρεμάμενο χέρι ψηλά στὸ κατάρτι. Σήκωσα τὰ μάτια μου ἀνατρίχιασα. Τὰ χαμήλωσα και ἀνατρώμαξα. Τελώνιο ἦταν ἐκεῖ, λαμπυρίδα ὠχροκίτρινη, σιχαμερὴ μύξα. Μὰ ὁ σύντροφος μὲ τὸ χαμογελαστὸ πρόσωπό του, μοῦ φάνηκε φοβερώτερο Τελώνιο, ψυχωμένος Σατανᾶς ἀπὸ κείνους πού τελωνίζουν τίς ψυχές! Ἄφηκε, εἶπε, τὸ σκοτεινὸ του θρόνο και ἦρθε στὴ γῆ νά τελωνίσῃ και τὴ δική μου ψυχὴ.

— Καλὸ πνίξιμο! σφύριξε πάλι στ' αὐτιά μου.

Και πρὶν κουνηθῶ ἀπὸ τὴ θέση μου, ἔφυγε μακριά, τριποδίζοντας στὸ κατάστρωμα και οὐρλιάζοντας σὰν τρισκατάρτος.

— Τὰ φῶτα!... Σβήστε τὰ φῶτα!... φώναξα εὐθύς.

Μὰ οἱ ναῦτες εἶχαν ἰδῆ τὰ Τελώνια και πρόβαλαν στὸ κατάστρωμα μὲ ὄλα τὰ χάλκινα σκευὴ τοῦ μαγεριοῦ. Ταψιά, τετζερέδες, λεβέτια, καπάκια ἔπαιζαν τώρα στὰ χέρια τους και ἔβγαζαν σωστὸ δρολάπι ἀπὸ ἤχους και φωνές. Νευρικὸ τὸ μέταλλο ἄστραφτε, οὐρλιαζε, τὰ στέρνα του ξέσχιζε ἄπονα, τρανολαλοῦσε μὲ πάταγο, ἔκραζε μὲ ρυθμὸ, ἔσπρωχνε κύματα ὀργῆς και λύσσης νά κουρελιάσῃ τὸ στερέωμα. Κλαγγή, δούπος, στρίγγλισμα, κραυγὴ, θρήνος, σμιχτὰ ὄλα, περιπλεχτὰ, ὀρμουσαν ἐδώθε - κείθε, τάραζαν τὸ σκαφίδι, λάμπαζαν τὴν ἄβυσσο.

Τὰ Τελώνια ὅμως ἔμεναν σκαλωμένα στὴ θέση τους, περιφρονώντας τὴν ταραχὴ και τὸ θόρυβο. Τώρα δὲν ἦταν δύο, δὲν ἦταν τρία ἦταν ἑκατὸ - χίλια. Τ' ὠχροκίτρινο φῶς τους ἔφευγε, περαδῶθε στὸ πλωριὸ κατάρτι, στὸ πρυμὸ, στοὺς φλόκους, στὰ πινά, στὶς στραλιέρες ἄπλωνε και ἔσθηνε κινούμενο σὰν φίδι πού ἔφαγε τὴ λαμπηδόνα. Καὶ πέρα βαθιά, στὸ σκοτάδι μέσα, ἄστραφε γοργά, ἄσπρισε ἡ θάλασσα και τὰ πανιά μας, κεραυνὸς χύθηκε χαλκόστερνος και τρανταχτός. Ἄτρομος ἀπαντοῦσε ὁ δαίμονας στὸν φόφιο ἀλαλαγμὸ μας. Ἀπελπίστηκα.

— Τὸ γουρούνι, παιδιά! Τί τὸ φυλάτε τὸ γουρούνι! φώναξα.

— Δὲ σκούζει, καπετάνιε! μοῦ λέει ὁ Μπίρκος.

Τρέχω κοντά, τὸ κλωτσῶ, τὸ σπρώχνω, τραβῶ τίς τρίχες, τοῦ ξερριζῶνω τ' αὐτιά. Τίποτα! Τὸ θρεφτὸ μας, συμμαζεμένο στὴν πλώρη, κλιναύτικο, μὲ τὴ μουσοῦδα χωμένη σὲ μιὰ νεροκολοκύθα, ἔμενε ἀκίνητο ἀπάνω στὰ νερά του και δὲν ἔβγαζε γρὺ ἀπὸ τὸ φόβο του. Καὶ τὸ ἀστροπέλεκο ἔλαμπε και ἔβρόντα ὀλόγυρά μας, ἀριστερά, δεξιά, ἔμπρὸς και πίσω μας, γοργά, λὲς και διαζόταν νά κατακάψῃ τὰ σύμπαντα. Ἡ σκοῦνα κυματόδαρτη, ἀνε-

μοπαρμένη σπαρτάριζε σύζυλη, λάγγευε τρελλή κι έτρεχε μπροστά νά ξεφύγη τόν κίνδυνο. Κατάπλωρα τὸ Στρόμπολι, άόρατο μέσα στὸ σκοτάδι, τίναζε κάθε λεπτό φλόγες θεόψηλες από τὸ άνήσυχο στόμα του, ξερνούσε πέτρες κόκκινες και λάβα, πού ροβολούσε ποτάμι πύρινο κάτω κι έθαφε αίμα τὰ σκοτεινά νερά. Και τὸ σκυλι τοῦ σύντροφου τὸ ράθυμο και μουλωχτό, άναμαλλιασμένο τώρα από τούς κλώτσους τῶν ναυτῶν και τὸν τρόπο του, έκατσε με πείσμα στὸ τσιμποῦκι και οὔρλιαζε δείχνοντας σπαθιά τὰ δόντια του στὸν κεραυνό, σά νά ήθελε νά τὸν φοδερίση. Μά τὸ ψωμάκι, σάστισα. Πρώτη φορά πού σάστισα στὴ ζωή μου.

— Βόηθα, τύχη τῆς Σμαρῶς! εἶπα μέσα μου.

“Ένας θρόντος φοβερός έκοψε στὴ μέση τὸ στοχασμό μου. Βρώμια και θειάφι και φῶς με τύφλωσαν εὐθύς· έπνιξαν τὸν άνασασμό, έγδαρσαν τσιγκέλια τὰ στήθη μου. Τὸ άστραπόβολο έπεσε σούβλα πύρινη στὸ κατάστρωμα. Τετέλεσται! Ἡ καταραμένη εὐχή τοῦ Κάργα και με τὸ παραπάνω άκούστηκε. Καλὸ πνίξιμο! Πάει τώρα ἡ σκούνα, πᾶνε τὰ νυφιάτικα, πάει και ὁ καψογαμπρός στὸν πάτο.

— Νά τὸ ήξερες, καυμένη μάγνα, και ν’ άναβες ένα κερί στὸν Ἅϊ-Νικόλα! σκέφτηκα.

Τρέχω νά θρῶ τὸ δρόμο τοῦ άστραπόβολου, γυρίζω στὸ κατάστρωμα, πασπατεύω έδῶ, φαχουλεύω εκεί· τίποτε δὲ βλέπω. Οἱ ναῦτες δλόγυρά μου με τὰ χάλκινα σκευή νεκρά στὰ χέρια τους, πανιασμένοι γύριζαν άρκουδίζοντας, έπιαναν τὰ σανίδια, ψηλαφούσανε τίς κουπαστές. “Ομως ἡ «Ἅγια Μαύρα», σά νά μὴν αισθανόταν πληγή άπάνω της, λάγγευε άκόμη στὰ κύματα, έφευγε άπάνω στὸ ήφαιστειο. Στὰ κατάρτια της ψηλά, στοὺς φλόκους, στὰ πιανά, στίς στραλιέρες τὰ Τελώνια έπαιζαν τὸ άχροκίτρινο φῶς τους. Και δλόγυρα οἱ άστραπές καδένες έσχιζαν τὸ κα-

τάμαυρο χάος, σά νά έστηναν φλογερὸ σύνορο στὸ δρόμο μας.

— Βαρᾶτε, μωρέ! και μᾶς έπνιξαν! φωνάζω.

“Άρχισε πάλι ὁ χαλκόστομος άλαλαγμός κάτω από τὰ κατάρτια. “Ομως στὸ κατάσπρο φῶς μιᾶς άστραπῆς κάνω έτσι και βλέπω τὸν Κριτσέπη, με κερί τοῦ Ἐπιτάφιου στὸ χέρι, νά κυνηγᾶ από τὰ στραλία τὰ Τελώνια. Τὸ σίμωνε άπάνω τους, έφευγαν εκείνα· τὸ έπαιρνε, πάλι φανερώνονταν. Τὸ κρυφτὸ έπαιζαν μαζί του! Γυρίζω, βλέπω και τούς άλλους νά κάνουν τὸ ἴδιο.

Μαῦρο φίδι με δάγκωσε.

— Μωρέ, πού άφησες τὸ τιμόνι; τὸν ρωτῶ.

— Τὸ πῆρε ὁ καπετάν Κάργας, μου άπαντᾶ. Σύρε, λέει, νά ξεκουραστῆς λιγάκι.

— Στὸν Κάργα τ’ άφησες! φωνάζω.

Και τρέχω στὸ κάσαρο. Δέν έκαμα δυὸ πηδήματα, κυλίστηκα κάτω άνάσκελα. Ὁ σύντροφος έκαμε τὸ θέλημά του. Μιᾶ παρατιμονιά και ἡ «Ἅγια Μαύρα» μας έσκασε άπάνω στὰ χάλαρα. Πηδῶ στὸ θράχο· τί νά ιδῶ! Τὸ ήφαιστειο, σάν πληγωμένος γίγαντας, έχυνε από τὰ πλευρά ποτάμι τὸ αίμα του και άπαντούσε με θρόντους στὸ στεναγμὸ τῆς σκούνας μας. Και άξαφνα φοβεροὶ άποκλαμοί, άφροκόκκινοι και στοιχειωμένοι, πρόβαλαν μέσο από τίς πέτρες, κλείστηκαν δλόγυρα στὸ ξύλο και έσυραν κάτω τὴν «Ἅγια Μαύρα» με ἔλα τὰ κακοῦργα Τελώνια. Μαζί τους ήταν και ὁ Λάμπρος Κάργας ὁ σύντροφος.